

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Dobrovolnictví jako možná příprava na budoucí roli
sociálního pracovníka**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: **SOCIÁLNÍ PRÁCE**

Autor: Michaela Klímová

Vedoucí práce: Mgr. Bohdana Břízová, Ph.D.

České Budějovice 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem Dobrovolnictví jako možná příprava na budoucí roli sociálního pracovníka jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 29.4. 2024

Poděkování

Ráda bych poděkovala především vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Bohdaně Břízové, PhD. za významné a cenné rady, vřelý přístup, energii a čas, které mi věnovala během zpracování bakalářské práce. Děkuji také komunikačním partnerkám za věnování jejich času a za jejich ochotu participace ve výzkumu.

Dobrovolnictví jako možná příprava na budoucí roli sociálního pracovníka

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá dobrovolnictvím v kontextu možné přípravy studentů sociální práce na budoucí roli sociálního pracovníka. Cílem bakalářské práce je zjistit, jak dobrovolnická činnost studenta sociální práce může ovlivnit jeho budoucí profesi sociálního pracovníka.

Výzkumná část byla založena na kvalitativní strategii, kde byla použita metoda dotazování a technika polostrukturovaných rozhovorů. Pro analýzu dat byla využita Interpretativní fenomenologická analýza, která se zaměřuje na hlubší pocity a prožívání komunikačních partnerů. Výzkumným soubor byl získán na základě techniky sněhové koule. Výzkumným vzorkem byli studenti sociální práce, kteří mají zkušenosti s dobrovolnickou činností, a to minimálně 3 roky.

Z výzkumu vyplývá, že zkušenosti studentů sociální práce v rámci dobrovolnické činnosti jsou pozitivní a přínosné. Za vyzdvihnutí stojí dovednosti komunikace a aktivního naslouchání, které komunikační partneři zmiňovali nejvíce. Zároveň mezi další důležité přínosy dobrovolnické činnosti pro budoucí profesi sociálního pracovníka zařadili komunikační partneři umění řešit krizové situace a větší přehled v sociálních, ale i jiných, službách, které mohou v budoucí profesi sociálního pracovníka svým klientům nabídnout.

Výsledky výzkumu potvrzují již vzniklé výzkumy na téma dobrovolnictví a jeho přínosy. Zároveň se výzkum zaměřuje konkrétně na dobrovolnický mentoringový program a může tak být přínosný a inspirující pro studenty sociální práce k zapojení se do dobrovolnické činnosti.

Klíčová slova

Dobrovolnictví; Sociální práce; Mentoring; Přínosy dobrovolnictví; Kompetence

Volunteering as a possible Preparation for a future Role of Social Worker

Abstract

The following bachelor thesis examines the act of volunteering as possible preparation for a student of Social Work. This paper aims to determine if the act of volunteering can positively influence the career of a future social worker.

A qualitative strategy was put in place for the research aspect of this paper, including a survey method and the usage of semi structured interview techniques to gather data. Interpretative Phenomenological Analysis was then used to analyse the resulting information, focusing specifically in the "deeper feelings and experiences" shared by the communication partners. Finally, the usage of a snowballing technique was used to obtain research population. The resulting research sample was composed of social work students with a minimum 3 years of volunteering experience.

As a result of the research process, it was made clear that the experience of volunteering was positive and beneficial for the volunteer. Said benefits include the improvement or development of soft skills and active listening skills. Additionally, the participating communication partners highlighted the ability to deal with crisis situations and the extensive knowledge regarding services and additional support, so translating in better help and more ideal services for clients in need.

The results of this paper conclude that volunteering is in fact beneficial for the career of a future social worker, outcome that is in line with other research done regarding this topic. Finally, it is believed that the results and information found on this paper may be beneficial and inspiring for people interested in social work, so serving as an invitation for them to become involved with volunteering.

Key words

Volunteering; Social work; Mentoring; The benefits of volunteering; Competencies

Obsah

Úvod	8
1 Teoretická část	9
1.1 <i>Dobrovolnictví</i>	9
1.1.1 Oblasti dobrovolnictví	10
1.1.2 Dobrovolnictví v sociálních službách	12
1.2 <i>Dobrovolník</i>	13
1.2.1 Dobrovolník v sociální oblasti	14
1.2.2 Péče o dobrovolníky	15
1.3 <i>Mentoring</i>	17
1.3.1 Mentoringový dobrovolnický program Pět P	18
1.4 <i>Sociální práce</i>	19
1.4.1 Vzdělávání sociálních pracovníků	20
1.4.2 Kompetence a osobnostní předpoklady sociálního pracovníka	21
2 Cíl a výzkumné otázky	24
2.1 <i>Cíl práce</i>	24
2.2 <i>Výzkumné otázky</i>	24
3 Metodika	25
3.1 <i>Použité metody a techniky</i>	25
3.2 <i>Výzkumný soubor</i>	25
3.3 <i>Realizace výzkumu</i>	25
3.4 <i>Analýza a vyhodnocení dat</i>	26
3.5 <i>Etika výzkumu</i>	26
4 Výsledky výzkumu	27
4.1 <i>Analýza a interpretace jednotlivých komunikačních partnerek</i>	27
4.1.1 Komunikační partnerka 1	27
4.1.2 Komunikační partnerka 2	32
4.1.3 Komunikační partnerka 3	35
4.1.4 Komunikační partnerka 4	39
4.2 <i>Celková analýza a interpretace společných témat</i>	43

4.2.1	Vstup do dobrovolnictví	43
4.2.2	Mentoringový vztah	43
4.2.3	Propojení se sociální prací.....	44
5	Diskuze	46
5.1	<i>Odpověď na výzkumnou otázku</i>	50
	Závěr	51
	Seznam zdrojů	52
	Seznam příloh	56

Úvod

Dobrovolnictví je stále se rozvíjejícím fenoménem, který nachází uplatnění v různých oblastech společnosti. Jednou z těchto oblastí jsou i dobrovolnické mentoringové programy pro děti a mládež, přičemž je obecně známo, že do těchto programů se nejčastěji zapojují studenti humanitních oborů, zejména studenti sociální práce.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na problematiku dobrovolnictví jako možnou přípravu na budoucí roli sociálního pracovníka. Téma dobrovolnictví jsem si vybrala na základě svých osobních zkušeností s rolí dobrovolníka v dobrovolnickém mentoringovém programu pro děti a mládež. Být součástí tohoto programu mě motivovalo k bližšímu zkoumání dobrovolnictví jako fenoménu. Díky svému zapojení jsem si uvědomila hodnotu dobrovolnické činnosti a zároveň jsem chtěla lépe porozumět tomu, jaké vnímání dobrovolnictví mají ostatní studenti sociální práce.

Zájem o toto téma vychází z mého osobního přesvědčení o síle a důležitosti dobrovolnictví ve společnosti. Podle mého názoru se jedná o neodmyslitelnou součást společnosti. Dobrovolnictví vnímám jako významnou činnost pro získání nových zkušeností a dovedností. Moji další motivací bylo vystoupení z mé komfortní zóny a získání nových kontaktů a přátel. Chtěla jsem tedy zjistit, jaké jsou motivace a pohledy dalších studentů na dobrovolnictví v souvislosti s jejich budoucí profesí.

1 Teoretická část

1.1 Dobrovolnictví

Dobrovolnictví jako pojem nemá dle Kucharské a kol. (2022) v současné době jednotnou definici. Jedná se o rozsáhlý pojem, pod kterým si lze představit veškerou činnost, kterou děláme ve prospěch druhých, a to bez nároku na finanční odměnu, vysvětlují autoři. Trutnovská (2016) uvádí tři společné znaky, kterými se dobrovolnictví jako činnost vyznačuje. Dle autorky první znak, jenž můžeme odvodit již z názvu, je dobrovolnost – nejedná se tedy o povinnou činnost, dobrovolníci ji vykonávají zcela z vlastní vůle. Autorka dále uvádí, že dobrovolnictví je neplacené – dobrovolníci získávají za svou činnost různé benefity, ale nezískávají finanční odměnu. Jako poslední znak autorka uvádí, že se jedná o činnost ve prospěch druhých, i když je pro dobrovolníky také často přínosem.

Tošner a Sozanská (2006) zmiňují, že někteří dobrovolnictví spojují se slovem oběť. Je o podle autorů ale naopak přirozený projev občanské zralosti. Poskytuje pomoc tomu, kdo ji potřebuje, a zároveň je pro dobrovolníka zdrojem nových zkušeností, dovedností a dodává mu pocit smysluplnosti, vysvětlují autoři. Trutnovská (2016) doplňuje, že se jedná o altruistickou činnost, která se objevuje v různých oblastech lidské činnosti i u rozličných cílových skupin – př. senioři, lidé s postižením, riziková mládež apod.

Dobrovolnickou činnost rozdělujeme do několika forem. Jako první uvádějí Tošner a Sozanská (2006) termín občanská výpomoc (někdy se uvádí i termín sousedská výpomoc), kdy se jedná o činnost, při které se zaměřujeme hlavně na svou rodinu, příbuzenstvo a sousedy. Tato forma dobrovolnictví je součástí společnosti již od prvopočátku její existence a je poháněno myšlenkou: „jednou já tobě, podruhé ty mně“, vysvětluje dále Tošner (2014). Bulová a kol. (2018) zmiňují, že se jedná o běžnou spontánní pomoc druhému, ke které dochází při každodenním společenském styku.

Další formou dobrovolnické činnosti, kterou Tošner a Sozanská (2006) uvádějí, je dobrovolnictví vzájemně prospěšné. Dle autorů se tím rozumí především dobrovolnická činnost v rámci komunity, ve které se člověk pohybuje. Jako příklad autoři zmiňují aktivity v rámci obce, fary, sportovního klubu apod. Bulová a kol. (2018) doplňují historický kontext, kdy se tento typ dobrovolnictví rozvíjel zejména

za totalitního režimu – v té době byli lidé odkázáni na systém vzájemných protislužeb z důvodu nefungujícího trhu zboží a služeb.

Tošner (2014) uvádí, že obě formy se považují za spontánní a neformální dobrovolnictví. Oproti formálnímu dobrovolnictví je dle autora neformální hůře uchopitelné a nebývá předmětem výzkumů. Neformální dobrovolníky je těžké spočítat – ve své podstatě se jím může stát během života každý z nás, vysvětluje autor, a proto ho i tak nesmíme opomenout.

Mezi formální dobrovolnictví Bulová a kol. (2018) zařazují veřejně prospěšné dobrovolnictví a dobrovolnou službu. Veřejně prospěšné dobrovolnictví organizují dle autorů nestátní neziskové organizace či dobrovolnická centra, která se snaží získat nové dobrovolníky z řad veřejnosti. Jedná se o dobrovolnickou činnost, která je profesionálně organizována a smluvně vymezena, definují Bulová a kol. (2018).

U poslední formy dobrovolnictví – dobrovolné služby mluví Kucharská a kol. (2022) o dlouhodobém závazku, který trvá měsíce i roky – v rámci tohoto typu dobrovolnictví často vyjíždějí dobrovolníci do zahraničí, aby vykonávali dobrovolnickou činnost mimo hranice jejich země. Dobrovolníkem v těchto programech může být člověk starší 18 let a programy pro dobrovolníky probíhají ve všech zemích světa, doplňuje Bulová a kol. (2018).

1.1.1 Oblasti dobrovolnictví

Jak již bylo zmíněno, Trutnovská (2016) uvádí, že se dobrovolnictví může objevovat v různých oblastech lidské činnosti. Rozdělení oblastí bývá různé – Hruška a kol. (2018) ve své analýze o stavu dobrovolnictví v České republice rozdělili 13 oblastí, ve kterých se dobrovolníci mohou pohybovat, na:

- sociální služby – viz. kapitola 1.1.2.,
- kultura a pomoc při zachování kulturního dědictví – dobrovolníky v této oblasti můžeme najít dle Hrušky a kol. (2018) např. jako členy neprofesionálních hereckých sborů, mohou organizovat kulturní a společenské akce či se zabývat revitalizací a péčí o památky – hrady, kostely, zámky,
- zdravotnictví – dle Kořínkové a kol. (2023) přítomnost dobrovolníka v zařízení v oblasti zdravotnictví může prospět a pomoci pacientovi se zvládnutím nemoci, adaptací na pobyt v nemocnici a se stresem spojeným s celým procesem léčby,

- ekologie a životní prostředí – dobrovolníci se dle Hrušky a kol. (2018) věnují péči o přírodní lokality, pomoci v oblasti ochrany živočichů nebo se zaměřují na výchovu v oblasti ekologie pro děti a mládež a širokou veřejnost,
- prevence kriminality – v této oblasti se dle Hrušky a kol. (2018) dobrovolníci zaměřují především na zmírňování motivace k trestné činnosti,
- dobrovolnictví s dětmi a mládeží – jedná se o oblast, která se prolíná s oblastí sociální, zdravotnictví, sportu a dalšími, vysvětluje Hruška a kol. (2018). Šimková a kol. (2011) dále zmiňují, že dobrovolníky najdeme především v neziskových organizacích zaměřených na tuto cílovou skupinu,
- dobrovolnictví při mimořádných událostech – Šimková a kol. (2011) zařazují do mimořádných událostí povodně, hurikány, požáry, zemětřesení či katastrofy spojené s válečnými konflikty; v těchto a mnoha dalších případech dobrovolníci vykonávají činnost jako jsou úklidové práce, humanitární pomoc, pomoc při monitoringu potřeb a další, doplňují Hruška a kol. (2018),
- sport – dle Tošnera a Sozanské (2006) se tato oblast objevuje nejen při mimoškolních volnočasových aktivitách, ale i při aktivitách nevyžadujících odbornou způsobilost jako je pořadatelské, organizování atd., doplňují Šimková a kol. (2011),
- rozvoj společnosti a lidská práva – Hruška a kol. (2018) do oblastí rozvoje společnosti a lidských práv zařazuje všechny dobrovolnické aktivity rozvíjející občanskou společnost,
- mezinárodní dobrovolnictví – autoři Hruška a kol. (2018) na mezinárodní dobrovolnictví pohlížejí jako na specifický typ dobrovolnictví, který je spojený s mezinárodní spoluprací a mezikulturním vzděláváním,
- firemní dobrovolnictví – Šimková a kol. (2011) píše o firemním dobrovolnictví jako o specifickém typu dobrovolnictví; jedná se o dobrý úmysl firmy, která svým zaměstnancům poskytne volno na dobrovolnou činnost ve prospěch druhých, vysvětlují autoři,
- dobrovolnictví v církvích a náboženských společnostech – Šimková a kol. (2011) dále popisuje aktivity, které do této oblasti spadají – například starání se o kostel, zpívání nebo čtení při bohoslužbách, pomoc ve farních radách a další,
- virtuální dobrovolnictví – virtuální nebo také online dobrovolnictví je vykonáváno zcela prostřednictvím použití internetu, uvádí Hruška a kol. (2018); dle Kalimy (2020) pod tuto oblast spadá například tvorba webových stránek,

překlady, editace a psaní článků či tiskových zpráv, skenování, návrh grafiky, sběr dat a další.

1.1.2 Dobrovolnictví v sociálních službách

První, a pro tuto bakalářskou práci nejdůležitější, oblast, kterou Hruška a kol. (2018) zmiňují, je oblast sociálních služeb, ve které působí velké množství dobrovolníků. Autorky Matulayová a Krejčí (2022) uvádějí, že role dobrovolnictví se v historii v rámci sociální práce průběžně měnila. To uvádí i Tošner (2014), který vysvětluje, že do konce 20. století v České republice neexistovalo odborné pracoviště, jež by se zabývalo profesionálním dobrovolnictvím. Jako první u nás bylo založeno, dle Tošnera (2014), dobrovolnické centrum HESTIA, a to na začátku roku 1999. Autor dále vysvětluje, že v té době zatím nebyla vypracována právní úprava dobrovolnictví – mezníkem pro vypracování byl rok 2001, označený za Mezinárodní rok dobrovolníků.

Tošner (2014) také doplňuje, že se od té doby začala vypracovávat legislativa pro tuto oblast, a to Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (dále jen Zákon o dobrovolnické službě). Tento zákon upravuje statut dobrovolníka, definuje formy a oblasti dobrovolnictví, ale definuje i subjekt, který může být vysílající organizací. Pilát (2015) vysvětluje, že se zákonem řídí pouze akreditované organizace, jelikož zákon neupravuje veškeré dobrovolnictví v ČR – dobrovolníci v sociálních službách tedy mohou vykonávat dobrovolnickou činnosti i mimo rámec zákona. Akreditaci dle autora organizace získávají od Ministerstva vnitra. Autorky Matulayová a Krejčí (2022) zmiňují význam akreditace, kdy právě díky akreditaci mohou žádat vysílající organizace o dotace na činnosti vymezené zákonem o dobrovolnické službě. Akreditované programy zajišťují kvalitně vykonávanou dobrovolnickou službu, ale i ochranu dobrovolníkům, doplňují autorky.

První formou zapojení dobrovolníků v sociálních službách je tedy dle HESTIE (2012) forma akreditovaného dobrovolnictví, kdy dobrovolníci mohou působit v sociálních službách na základě Zákona o sociálních službách, který dále odkazuje na Zákon o dobrovolnické službě.

Druhou formou, kterou HESTIA (2012) vysvětluje, je dobrovolnictví, které není v akreditovaném režimu podle Zákona o dobrovolnické službě. Dobrovolníci v neakreditovaném programu, kteří působí v sociálních službách, se tedy dle autorů řídí podle standardu kvality č. 9 Personální a organizační zajištění sociální služby dle přílohy

č. 2 Vyhlášky č. 505/2006 Sb. Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Znamená to tedy, že poskytovatel služby musí mít v rámci tohoto standardu kvality zpracována vnitřní pravidla pro působení dobrovolníků při poskytování sociálních služeb, doplňují autoři, smlouvy s dobrovolníkem se uzavírají dle Zákona č. 89/2002 Sb., občanský zákoník (dále jen Občanský zákoník).

Autoři vysvětlují, že se dobrovolníci v sociálních službách stali prvkem přinášející vlastní zkušenosti a nový pohled oproti stereotypnímu programu v zařízeních. Toto tvrzení doplňuje Šimková a kol. (2011) tím, že se dobrovolníci díky individuálnímu přístupu mohou s klientem věnovat různým aktivitám a tím mohou pomoci klientovi se zmírněním jeho vyloučení ze společnosti. Hruška a kol. (2018) také vysvětlují, že i přesto, že se nejedná o náhradu práce profesionálů, v praxi často dochází k překrývání činností dobrovolnictví se sociální službou. Využití dobrovolníků v této oblasti provází profesionální management hlavně z toho důvodu, že se dobrovolníci pohybují v psychosociálních službách a je zde důležitý kompetentní přístup, vysvětlují Šimková a kol. (2011). I Tošner a Sozanská (2006) uvádějí, že jde o oblast, kde je potřeba připravit nejen dobrovolníky na jejich činnost, ale je důležitá i příprava samotné organizace na jejich přijetí, a to může zahrnovat například i vyškolení vlastních koordinátorů dobrovolníků v organizaci.

V případě zapojení dobrovolníků jako způsobu prevence a řešení sociálních problémů se jedná o tzv. participativní přístup v sociální práci, uvádí Matulayová a Krejčí (2022). Tímto přístupem se, dle autorek, podporuje sociální inkluze a soudržnost společnosti.

1.2 Dobrovolník

Tošner a Sozanská (2006, str. 35) definují dobrovolníka takto: „*Dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti.*“ Dobrovolníkem se tedy může stát opravdu každý – studenti, lidé v důchodovém věku, ženy na mateřské dovolené, lidé s handicapem, nezaměstnaní a další, jak uvádí i Matoušek (2013).

Dobrovolnictví je pro všechny, proto, i dle Piláta (2015), nelze vydefinovat typické vlastnosti, kterými by měli dobrovolníci disponovat. Jediné, co autor považuje za jakousi podmínku, je ochota vykonávat činnost bez nároku na finanční ohodnocení. Šormová (2006) ale zmiňuje vlastnosti, které jsou plusové pro dobrovolníka a jeho působení, a těmi

jsou například otevřenost, flexibilita, schopnost spolupracovat či vnímavost vůči ostatním.

Jak již bylo zmíněno, dobrovolníci se mohou realizovat v různých oblastech, kde dle Bulové a kol. (2018) mohou působit jako odborníci v konkrétním oboru, znalci terénu, společníci pro osoby nebo také jako laici, kteří chtějí pomoci a mají chuť nabídnout svůj čas, sílu či schopnosti. Autoři také uvádějí, že je proto důležité znát motivy člověka, které ho vedou k dobrovolnictví.

Motivaci více rozebírají Tošner a Sozanská (2006), kteří ji rozdělili na 3 druhy, a to na motivaci konvenční či normativní, reciproční a nerozvinutou. Stejně typy motivací uvádí i Bulová a kol. (2018). U konvenčního či normativního typu motivace dobrovolník přijímá podněty od nejbližšího okolí a k dobrovolnictví ho vedou morální normy, jak uvádějí autoři. Často může být dle autorů ovlivňován svým náboženským přesvědčením a představami o správném způsobu života. Reciproční motivaci najdeme u dobrovolníka motivovaného nejen k pomoci druhým, ale i pro dobro jeho samotného, uvádí Tošner a Sozanská (2006). S tím se ztotožňuje i Vyskočil (2023), který ve svém článku uvádí, že dobrovolnictví je přínosem nejen pro člověka, ke kterému je pomoc směřována, ale i pro dobrovolníka jako takového. Posledním typem motivace, kterou Tošner a Sozanská (2006), stejně jako Bulová a kol. (2018) uvádějí, je motivace nerozvinutá.

Autoři Bulová a kol. (2018) také zmiňují 3 důležité pilíře, které v tomto případě člověka ujistí k výkonu dobrovolnické činnosti. Mezi pilíře autoři zařazují důvěru ve vybranou organizaci, vidina smysluplnosti dobrovolnictví v oblasti, ve které organizace působí, a uvědomění si, že přispívají k šíření dobré myšlenky.

1.2.1 Dobrovolník v sociální oblasti

Dobrovolníci v sociální oblasti, dle Luskové a Luskové (2012), nevystupují jako profesionální pracovníci, ale jako doplňující prvek organizace. Dobrovolník, který je vysíláný do přijímací organizace, se dle autorek řídí Zákonem o dobrovolnické službě, popř. Občanským zákoníkem, pokud není oblast Zákonem o dobrovolnické službě upravena.

HESTIA (2012) doplňuje tvrzení Luskové a Luskové (2012) v názoru, že se dobrovolníci působící v sociálním zařízení dostávají do výhody a snadněji odbourávají bariéry mezi nimi a klientem hlavně z důvodu toho, že nepatří mezi personál zařízení. Dobrovolníci

v sociální oblasti hrají významnou roli tím, že se podílejí na zvýšení kvality sociálních služeb a vztahu poskytovatel – klient, uvádí organizace Hestia (2012). I v souvislosti se Standardy kvality služeb a naplňováním jejich zásad jsou dobrovolníci správným řešením, doplňuje HESTIA (2012).

Každá osoba, která chce věnovat svůj volný čas profesionálnímu dobrovolnictví, musí projít výcvikem/školením dobrovolníků – rozumí se tím jakási příprava na budoucí roli dobrovolníka, uvádějí Tošner a Sozanská (2006). Stejně jako Tošner a Sozanská (2006), tak i Steve McCurley a Rick Lynch (2006) ve své knize uvádějí, že výcvik by měl obsahovat dvě části. První částí je část orientační – ta se zaměřuje na obecné informace o organizaci, jejím fungování, hodnotách, poslání, popřípadě i historii. Důležité je budoucím dobrovolníkům představit dobrovolnické programy, kterých se mohou účastnit, a zároveň představit i okruh klientů, se kterými se jako dobrovolníci setkají, doplňují Tošner a Sozanská (2006). Cílem je, aby se budoucí dobrovolníci emocionálně navázali na organizaci a rozhodli se, zda jsou v souladu s posláním organizace a dobrovolnických programů, vysvětlují McCurley a Lynch (2006). Druhou částí, kterou autoři uvádějí, je část odborná – jedná se o proces, při kterém se budoucím dobrovolníkům předává dostatek znalostí a informací k vykonávání samotného dobrovolnictví. V rámci této části se s dobrovolníky mluví o jejich motivaci a obavách, často se využívá metoda modelových situací neboli také hraní rolí, doplňují Tošner a Sozanská (2006). V rámci této metody si účastníci výcviku mohou vyzkoušet nejen roli dobrovolníka, ale i roli klienta – budoucím dobrovolníkům to může být nápomocné v odbourání některých z jejich obav, vysvětlují autoři.

Tošner a Sozanská (2006) též zmiňují, že součástí výcviku mohou být i psychologické testy a posouzení dobrovolníka na základě rozhovoru s psychologem – zkoumá se především zralost jejich osobnosti a možné psychopatologické rysy. Napomáhá to nejen koordinátorovi vidět, že klient bude v dobrých rukou, ale i celé organizaci s její vizítkou, doplňují autoři.

1.2.2 Péče o dobrovolníky

Klíčovou postavou pro dobrovolníky je, dle Tošnera (2014), koordinátor dobrovolníků. Ten vede dobrovolníky, pomáhá jim řešit vzniklé problémy a hodnotí jejich činnost, dále také zajišťuje vše potřebné k fungování provozu dobrovolnických programů v rámci neziskové organizace či dobrovolnického centra, doplňuje autor.

Tošner a Sozanská (2006) dále zmiňují, že je potřeba pracovat již se zmíněnou motivací, oceňovat je jiným způsobem, než je finanční ohodnocení. Dle Piláta (2015) jsou k udržení motivace důležité pravidelné rozhovory. Koordinátor by měl s dobrovolníky vést diskusi o tom, jak se jim daří, jak jsou s jejich činností a činností organizace spokojeni, doplňuje Bulová a kol. (2018). Autoři dále vysvětlují, že rozhovory s dobrovolníky jsou důležité i v rámci získávání zpětné vazby. Dále je, dle Bulové a kol. (2018), důležité, aby dobrovolníci měli pocit, že je tu pro ně koordinátor v jakýkoliv čas – samozřejmě s nastavením určitých hranic. Dobrovolníci poté nemají problém obrátit se na koordinátora s dotazy, připomínkami a cítí se, dle autorů, v rámci vztahu koordinátor – dobrovolník bezpečně. Aldamman a kol. (2019) také zmiňují, že takto pozitivní vztah s koordinátorem či celým týmem, a zároveň i podpora při supervizích, může zmírnit rozvoj duševních potíží či nepohody dobrovolníků. Toto tvrzení upevňuje i výrok Connorton a kol. (2012), kteří uvádějí, že humanitární práce je často spojena se zvýšeným rizikem nepříznivého vývoje duševního zdraví.

Pilát (2015) označuje odměňování dobrovolníků za jakýsi proces provázející dobrovolníka po celou dobu výkonu dobrovolnické služby. Bulová a kol. (2018) autora doplňuje výčtem možností, jakými lze dobrovolníky odměňovat:

- potvrzení o výkonu dobrovolnické služby,
- přání k svátku a narozeninám,
- dárek k Vánocům, při ukončení dobrovolnické služby nebo k Mezinárodnímu dni dobrovolníků,
- poděkování ve výroční zprávě,
- možnosti nominace na dobrovolnické ocenění,
- nejrůznější druhy setkávání – př. workshopy, odborné semináře, jednorázové či víkendové akce.

Dalším důležitým článkem podpory dobrovolníků jsou již zmíněné supervize. Supervize dobrovolníků jsou, dle Piláta (2015), nejvíce podobné supervizím v pomáhajících profesích – např. supervize pro sociální pracovníky. Autor popisuje supervizi jako schůzku dobrovolníka či skupiny dobrovolníků se supervizorem v prostředí, ve kterém se bude dobrovolník cítit bezpečně. Bulová a kol. (2018) také vysvětlují, že se jedná o schůzku, kde dobrovolník dostává prostor promluvit o svých pocitech, zkušenostech, pochybnostech bez strachu z výčitek či nepochopení ze strany druhých. Pilát (2015)

i Bulová a kol. (2018) se shodují v tom, že se jedná o příležitost ocenit dobrovolníka za jeho činnost, podpořit ho do další činnosti, a zároveň působí i jako prevence a kontrola ze strany vedení dobrovolníků.

1.3 Mentoring

Dle Brumovské a Málkové (2010) je mentoring individuální vztah staršího a zkušenějšího mentora s mladším svěřencem (menteem), který od mentora čerpá nové zkušenosti a dovednosti. Dle autorek se jedná o jedinečný vztah, ve kterém jsou obě strany ovlivněny interpersonálními procesy, formující charakter – důležité je jejich partnerství v rámci procesu učení. Autorky dále vysvětlují, že by se mělo jednat o reciproční a dynamický vztah – tedy rovnocenný vztah, kde se mentor primárně zaměřuje na podporu pozitivního vývoje dítěte či dospívajícího a vytváří tím dlouhodobý kvalitní vztah. Dlouhodobost vnímají autorky jako prostor, kdy vztah mentora s menteem roste a čím déle se spolu vídají a pracují na vztahu, tím lepší a trvalejší přínos to má pro dítě.

Autorka Julie Starr (2021) doplňuje, že mentor je člověk, který podporuje učení a rozvoj prostřednictvím poskytnutí informací a rad pro menteeho – tedy člověka, ke kterému podpora směřuje a díky vztahu s mentorem se v daných dovednostech zlepšuje. Další pohled na mentoring přidává i Petrášová a kol. (2014), kteří na mentoring pohlížejí jako na způsob, jak přenést dovednosti, zkušenosti a informace od mentora ke svěřenci, a to takovou cestou, aby je mohl svěřenec následně využít a postupně si díky nim vybudovat sebejistotu.

Brumovská a Málková (2010) vysvětlují, že mentoringové vztahy jsou tady přirozeně odjakživa, kdy první zmínky můžeme najít již v Homérově Odyssee. Autorky dále uvádějí, že se mentoringový vztah může objevit v jakékoliv fázi života a splňuje charakteristiku vzájemné loajality, zájmu, respektu, důvěry a tolerance. Pokud se jedná o přirozeně vytvořený vztah mezi mentorem a menteem, je mentor dle autorek v tomto případě neproškolený, nemá žádný výcvik a není finančně ohodnocen. Vztah se tedy mezi jednotlivými stranami vytváří přirozeně bez pomoci třetí strany, doplňují autorky. Jako příklad přirozeného mentora autorky zmiňují členy rodiny (starší sourozenec, teta, strýc, ...) nebo jiné dospělé osoby, které jsou dítěti blízké (učitel, trenér, soused a další).

Z důvodu nedostatku a mizení přirozených mentoringových vztahů se dle Brumovské a Málkové (2010) ve společnosti začaly objevovat i mentoringové vztahy formální, které

můžeme ve společnosti vyhledat v nejrůznějších oblastech. Konkrétně v oblasti dobrovolnictví, která je pro tuto bakalářskou práci zásadní, jsou dle autorek tyto vztahy zastoupeny dobrovolnickými mentoringovými programy. Autorky uvádějí, že v tomto případě je mentee člověk, který se do programu dobrovolně zapojil. Mentor je vyškolený dobrovolník, kterému byl svěřenec (mentee) přidělen v rámci již zmíněného mentoringového programu, vysvětlují autorky.

Sipe (2002), stejně jako Brumovská a Málková (2010), zmiňují, že přístup mentora je ve vztahu s menteeem velice důležitý. Autoři uvádějí, že zásadní pro kvalitu mentoringového vztahu je zaměření mentora na potřeby a přání menteeho. Významná je, dle autorů, i stabilita a jistota ze strany mentora – mentor by měl být otevřený a respektující vůči názorům menteeho, vyhnout se bagatelizaci problémů, ale naopak menteeemu naslouchat a zahrnovat ho do rozhodování o společných aktivitách. Brumovská a Málková (2010) dále doplňují, že by ve vztahu neměla chybět i zábava, která pomáhá oběma stranám s budováním důvěry a zároveň napomáhá dítěti získat nové příjemné a cenné zážitky.

1.3.1 Mentoringový dobrovolnický program Pět P

Břízová (2010) uvádí největší mentoringový program Big Brothers Big Sister, který pomáhá dětem po celém světě. V rámci svého přátelství si mentor a mentee společně užívají a zkouší nové aktivity za účelem být jednoduše spolu a užít si společný čas, vysvětluje autorka. Dále autorka také doplňuje, že tento program začínal v USA již v roce 1904, ale později se rozšířil do celého světa.

Bulová a kol. (2018) uvádějí jeden z nejúspěšnějších mentoringových programů u nás, a to program Pět P, který vychází z již zmíněného programu Big Brothers Big Sisters. Dle autorů se jedná o preventivní program pro děti a mládež ve věku 6 až 15 let, který je postavený právě na přátelství jednoho dospělého dobrovolníka společně s jedním dítětem. Program pomůže dítěti najít často jediný přátelský a rovnocenný vztah, kdy je dobrovolník pro dítě oporou, vysvětlují autoři. Schůzky dobrovolníka a dítěte probíhají jednou za týden na 2-3 hodiny s tím, že program by měl být dlouhodobý, tzn. po dobu minimálně jednoho roku, doplňuje Břízová (2010). Autorka dále zmiňuje cíl programu, který vidí ve zprostředkování jiného pohledu na svět očima zkušenější osoby. Cílem tedy nemá být, dle autorky, změna dítěte, ale nabídnutí pomoci v situaci, kdy to dítě nejvíce potřebuje, poskytnutí smysluplného trávení volného času, učení se toleranci,

odpovědnosti a samostatnému rozhodování. Dobrovolník v tomto případě může být, a často bývá, pro dítě vzorem, doplňuje autorka.

Do programu jsou dle Bulové a kol. (2018) přijímány děti nejen z problematického rodinného prostředí, kde je ohrožen jejich vývoj nepříznivými vlivy, ale i děti, které jsou osamělé. Dle Břízové (2018) se často jedná o děti ze sociálně slabých či neúplných rodin, které jsou ohroženy sociálně patologickými jevy, děti z problematického prostředí, děti s poruchami chování, s výchovnými problémy, děti, které neumí navazovat a udržovat vztahy, děti izolované, děti z náhradní rodinné péče nebo například děti s lehkým typem postižení či diagnózou – jako může být například ADHD nebo porucha autistického spektra.

1.4 Sociální práce

Sociální práce, dle Elichové (2017), zahrnuje velké množství definic a tuto skutečnost autorka spojuje i s pocitem frustrace, jelikož většina definic nedokáže jasně vymezit hranice sociální práce. Jednu z globálních definic sociální práce vytvořila v roce 2014 Mezinárodní federace sociálních pracovníků (2014), která říká, že: „*Sociální práce je na praxi založená profese a akademická disciplína, která podporuje sociální změnu a rozvoj, sociální soudržnost a zmocnění a osvobození lidí. Ústředními principy sociální práce jsou hodnoty sociální spravedlnosti, lidských práv, kolektivní odpovědnosti a respektování rozmanitosti. Sociální práce, podporovaná teoriemi sociální práce, sociálních věd, humanitních věd a domorodými/místními znalostmi, zapojuje lidi a struktury do řešení životních výzev a zvyšování blahobytu (well-being). Výše uvedená definice může být dále rozvinuta na národní nebo regionální úrovni.*“

Tuto definici zmínili i Hubíková a kol. (2021), kteří doplňují, že tuto definici lze chápat jako rámec pro vytvoření a implementaci národních definic sociální práce. Zároveň autoři upozorňují, že tato definice a pohled na sociální práci všeobecně není akceptován.

Matoušek (2013) vnímá sociální práci nejen jako společenskovední disciplínu, ale i jako oblast praktické činnosti. Autor uvádí, že tato činnost má za úkol vysvětlit, zmírnit, odhalit a řešit sociální problémy. Činnost vykonávají sociální pracovníci, kteří v rámci své práce pomáhají jednotlivcům, rodinám, skupinám a v neposlední řadě i komunitám, které se ocitají na okraji společnosti a jsou ohroženy sociálním vyloučením, doplňuje autor. Autor také uvádí že sociální pracovníci jsou důležití a pomáhají osobám, které

se již nedokáží uplatnit, s dosáhnutím důstojnějšího způsobu života. Cílem by tedy měla být podpora schopnosti klienta řešit problémy, pomoc klientovi s rozvojem dovedností, zprostředkování kontaktu s ostatními, navazujícími službami a rozvíjení a zlepšování sociální politiky, vymezuje Matoušek (2013).

Mátel (2019) doplňuje, že je velmi důležité uvědomit si a definovat cíle sociální práce, které vidí ve zlepšování kvality života klientů, předcházení sociálního vyloučení a zlepšování sociálního fungování jednotlivců, rodin, ale i komunit. Dále autor zmiňuje pomoc při řešení nepříznivých situací, prosazování jakési sociální změny, pokud je zde potenciál a zlepšování obecného blaha ve společnosti.

Mátel (2019) se dále zabývá i legislativním ukotvením sociální práce. Jak autor zmiňuje, Česká republika dosud nemá vypracovanou zákonnou normu, která by komplexně upravovala podmínky výkonu této profese. Nejvýznamnějším zákonem je dle autora již zmíněný Zákon o sociálních službách. Tento zákon upravuje sociální práci v tom nejširším slova smyslu a podmínky výkonu práce sociálního pracovníka upravuje nepřímo – zabývá se pouze předpoklady k výkonu tohoto povolání, doplňuje autor.

1.4.1 Vzdělávání sociálních pracovníků

Autoři Matoušek, Navrátil a Matulayová (2021) uvádějí, že za profesionála můžeme považovat osobu, která prošla důkladnou přípravou pro výkon své profese – tedy tzv. akreditovaným specializovaným vzděláváním. V sociální práci je dle autorů důležité, aby si student před vkročením do praxe osvojil techniky a metody práce, a zároveň také teoretický rámec a uplatňování těchto poznatků v praxi.

Matoušek a Matulayová (2021) uvádějí již zmíněný Zákon o sociálních službách, který se zabývá nejen vzděláním sociálních pracovníků. Dle §110 odstavce 4 tohoto zákona je pro výkon profese sociálního pracovníka nutné získat vyšší odborné nebo vysokoškolské vzdělání se zaměřením na sociální práci, sociální pedagogiku, sociální politiku, sociální péči, sociální patologii, právo, speciální pedagogiku či charitní a humanitární činnost. Zákon dále upravuje i předpoklady k výkonu profese sociálního pracovníka, kterými jsou svéprávnost, bezúhonnost a zdravotní a odborná způsobilost.

Asociace vzdělavatelů v sociální sféře zformulovala Minimální standard vzdělávání v sociální práci (2021), kde je smyslem vymezit minimální kvalitu studijních programů. Asociace v tomto dokumentu udává rámec obsahu výuky, kompetence, které jsou nutné

pro profesní identitu sociálního pracovníka. Na Standard dle Matouška a Matulayové (2021) přihlíží i Národní akreditační úřad, ale i Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR při udělování akreditace studijním programům v této oblasti.

Elichová (2017) doplňuje, že studenti programu sociální práce by měli, dle Standardu, získat rozhled v oblasti psychologie, sociologie, práva, sociální politiky, filozofie, výzkumné metodologie, dovednosti v oblasti komunikace, organizační schopnosti a v neposlední řadě by měli získat přehled v sociální problematice. Dle autorky Standard následně nezapomíná ani na odborné praxe, jež jsou důležité k nabytí praktických zkušeností, a na supervize, které by měly rozvíjet kompetence sociálního pracovníka, vést k sebereflexi a motivovat.

Elichová (2017) vysvětluje, že sociální práci vnímáme jako profesi s velmi širokou působností, proto se často sociální pracovník musí specializovat a sledovat aktuality týkající se legislativy a nových sociálních problémů. Dále autorka doplňuje, že tuto skutečnost potvrzuje i definice sociální práce, kterou vytvořila Asociace vzdělavatelů v sociální práci – ta upřesňuje, že tato činnost vyžaduje vysokou odbornou přípravu, osobní zralost člověka, životní zkušenosti a také etické postoje sociálního pracovníka. Jelikož se dle autorky jedná o náročnou profesi, která je zařazována mezi náročné pomáhající profese, je vzdělávání v sociální práci celoživotním procesem.

Jak již bylo zmíněno, profese sociálního pracovníka zahrnuje celoživotní vzdělávání. Matoušek a Matulayová (2021) v tomto případě opět odkazují na Zákon o sociálních službách, který stanoví, že by mělo být sociálnímu pracovníkovi ze strany zaměstnavatele zabezpečeno vzdělávání minimálně 24 hodin v jednom kalendářním roce. Tímto vzděláváním si dle autorů sociální pracovník upevní a doplní znalosti a kvalifikaci v dané oblasti.

1.4.2 Kompetence a osobnostní předpoklady sociálního pracovníka

Kompetence Mátel (2019) definuje jako schopnost využít znalosti, dovednosti a osobní či metodické schopnosti při výkonu zaměstnání. Dále autor uvádí, že v případě sociální práce se jedná o tzv. profesní sociální kompetence, které student nabývá nejen v průběhu odborné přípravy, ale i nadále během profesní kariéry. Elichová (2017) zmiňuje, že nároky na sociálního pracovníka mohou být požadovány různě v návaznosti na typ služby, cílovou skupinu nebo cíle poskytovatele. Matoušek a Navrátil (2021) ve své

kapitole vymezují šest základních kompetencí, které byly inspirovány dokumentem Britské rady pro vzdělávání a trénink v sociální práci a těmi jsou:

- schopnost rozvíjet účinnou komunikaci,
- schopnost orientovat se a plánovat postup,
- schopnost podporovat a pomáhat k soběstačnosti,
- schopnost zasahovat a poskytovat služby,
- schopnost přispívat k práci organizace,
- schopnost odborně růst.

Kompetencemi a schopnostmi sociálního pracovníka se zabýval i Mátel (2019), který do sociálních schopností zařazuje:

- praktické odborné způsobilosti, díky kterým sociální pracovník naplňuje cíle sociální práce (tzn. zlepšování kvality života, sociální změna, zlepšování podmínek, sociální rozvoj a další), a zároveň i požadavky, které na sociálního pracovníka klade organizace (např. dokumentace, administrativa, týmová práce nebo dodržování standardů kvality),
- komunikační způsobilost, která je důležitá pro zprostředkování komunikace mezi jednotlivými stranami,
- analytické a metodické způsobilosti, které sociální pracovník využije k řešení sociálních problémů a jsou důležité v přístupu k plnění pracovních úkolů a přístupu při pomoci cílové skupině a různorodosti klientů,
- lektorské způsobilosti, které se osvědčí při komunikaci s klienty v procesu předávání informací klientům srozumitelnou a přístupnou formou,
- způsobilost zachovat si vlastní integritu, kam autor zařazuje např. asertivitu, péči o svou duševní hygienu a schopnost předcházet syndromu vyhoření,
- schopnost odborně růst, která představuje získávání nových vědomostí a zkušeností tak, aby je mohl sociální pracovník využít v různorodém prostředí.

Mátel (2019) také zmiňuje, že z důvodu náročnosti profese sociálního pracovníka jsou důležité i jeho osobnostní předpoklady. Autor v tomto případě uvádí jako první komunikační schopnosti, bez kterých se sociální pracovník ve své profesi neobejde – včetně pozitivního vztahu k lidem, se kterým spojuje především empatii a sociální citění. Kromě empatie a sociálního citění dále autor poukazuje na emocionální stabilitu sociálního pracovníka, schopnost sebereflexe a sebeovládání. S tím se ztotožňuje

i Elichová (2017), která empatii a sebereflexi považuje za jedny z předních schopností. Autorka vysvětluje, že schopnost zvládat emoce druhých je základem pro vytváření dobrých vztahů s klienty. Dle Mátela (2019) je důležité, aby sociální pracovník vystupoval autenticky, pravdivě a ukázal emoce, které v něm daný okamžik vyvolá. K autenticitě Elichová (2017) doplňuje například transparentnost, akceptaci druhých, přirozenost sociálního pracovníka, odpovědnost nebo udržení hranic mezi sociálním pracovníkem a klientem.

2 Cíl a výzkumné otázky

2.1 Cíl práce

Cílem práce bylo zjistit, jak účast studenta sociální práce v dobrovolnickém mentoringovém programu na pozici dobrovolníka může ovlivnit jeho budoucí profesi sociálního pracovníka.

2.2 Výzkumné otázky

VO1: „Jaké jsou zkušenosti dobrovolníků z mentoringového dobrovolnického programu v souvislosti s jejich budoucí profesí sociálního pracovníka?“

3 Metodika

3.1 Použité metody a techniky

Pro dosažení cíle bakalářské práce byla zvolena kvalitativní forma výzkumu, neboť napomohla vytvořit prostor pro hloubkové porozumění zkoumaného tématu. Tato forma byla s ohledem na téma prováděna metodou dotazování. Metoda dotazování se jevila jako vhodný nástroj pro sběr informací, umožňující zachytit postoje a zkušenosti komunikačních partnerů v kontextu daného tématu. U komunikačních partnerů byla využita technika polostrukturovaného rozhovoru, která jim umožnila svobodné vyjádření svých názorů a pocitů. Scénář polostrukturovaného rozhovoru je přiložen v příloze č. 1.

Cílem rozhovorů tedy bylo získat hlubší pohled studentů sociální práce, kteří vykonávají dobrovolnickou činnost, na významnost dobrovolnictví pro jejich budoucí profesi sociálního pracovníka.

3.2 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor byl tvořen souborem 4 komunikačních partnerů. S ohledem na použitou metodu Interpretativní fenomenologickou analýzu (dále metoda IPA) byl zvolen nižší počet komunikačních partnerů, u kterých je významná homogenita. Výzkumný soubor byl tedy tvořen studenty sociální práce – konkrétně studenty navazujícího studia studijních oborů/programů sociální práce na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Dále komunikační partneři vykonávají dobrovolnickou činnost v dobrovolnickém mentoringovém programu. Byla určena minimální délka působení komunikačních partnerů v dobrovolnickém mentoringovém programu na minimálně 3 roky, a to z důvodu jejich dlouhodobějších zkušeností. Výzkumný soubor byl vybrán na základě techniky sněhové koule. Všichni vybraní komunikační partneři byly ženy, proto jsou v následujícím textu označovány jako komunikační partnerky.

3.3 Realizace výzkumu

Pro realizaci výzkumné části byly nejprve sestaveny okruhy otázek se zaměřením na dobrovolnictví a sociální práci, které byly pro všechny komunikační partnerky stejné. Následně se rozhovor odvíjel individuálně dle reakcí komunikačních partnerek.

Nejprve byla oslovena studentka sociální práce, která je dobrovolnicí v dobrovolnickém mentoringovém programu, na základě osobní známosti. Technikou sněhové koule byly z jejího doporučení následně osloveny i další komunikační partnerky pro výzkumnou část bakalářské práce. Komunikační partnerky byly osloveny celkem 4 a byly kontaktovány pomocí sociálních sítí. Již při prvním kontaktu byly seznámeny s tématem bakalářské práce, byly ujistěny, že sesbíraná data budou anonymizována a budou sloužit pouze za účelem výzkumu, zároveň jim byl zaslán Informovaný souhlas s účastí na výzkumu s prosbou o vyplnění a podepsání a následné naskenování zpět (Informovaný souhlas je přiložen v příloze č. 2). Rozhovory byly prováděny online přes videohovory. Všechny rozhovory byly nahrávány na diktafon v mobilním zařízení. Hned na začátku rozhovoru byly komunikační partnerky dotazovány, zda souhlasí s nahráváním rozhovoru pro výzkumné účely. Délka rozhovorů byla přibližně kolem 60 minut.

3.4 Analýza a vyhodnocení dat

Získaná data ze zvukových záznamů byla doslovně přepsána do elektronické podoby. Jak již bylo zmíněno, data byla následně zpracována pomocí metody IPA, která umožnila analyzovat subjektivní zkušenosti z perspektivy komunikačních partnerek. Tato metoda pomohla v porozumění prožívání a hlubšího pochopení komunikačních partnerek, což přispělo k obohacení teoretického a praktického poznání v dané oblasti.

Rozhovory s komunikačními partnerkami byly čteny několikrát za sebou. Na základě čtení byla následně vypracována důležitá témata a podtémata pro každou komunikační partnerku zvlášť. Následně byla vypořádána a sepsána společná témata všech komunikačních partnerek dohromady.

3.5 Etika výzkumu

Při kontaktování studentek navazujícího studia sociální práce byly představeny cíle zkoumání a výzkumné otázky. Před samotným rozhovorem byly všechny komunikační partnerky seznámeny s účelem sběru dat. Zároveň bylo jasně sděleno, že získané informace budou využity pouze pro účely tohoto výzkumu. Dále bylo zdůrazněno, že rozhovor probíhá anonymně a na dobrovolné bázi, tudíž mohou z výzkumu kdykoliv odstoupit. Souhlas studentek s prováděním rozhovoru a zpracováním dat byl nahrán na zvukových záznamech v mobilním zařízení, které byly po zpracování výzkumu smazány.

4 Výsledky výzkumu

Poté, co jsem získala data od jednotlivých komunikačních partnerek, jsem nejprve pracovala s každým rozhovorem zvlášť. Prozkoumala jsem a analyzovala informace získané od každé komunikační partnerky a identifikovala hlavní témata a podtémata, která v nich byla obsažena. Následně jsem se snažila identifikovat společná témata a vzory, které se vyskytovaly napříč všemi zúčastněnými.

4.1 Analýza a interpretace jednotlivých komunikačních partnerek

4.1.1 Komunikační partnerka 1

Komunikační partnerka 1 (dále jen KP-1) je studentka Etiky v sociální práci v navazujícím magisterském studiu. Studentce je 25 let a v současné době má také pracovní zkušenosti ze sociální oblasti. Jako dobrovolnice působí 5 let, a to v mentoringovém dobrovolnickém programu Pět P.

Vstup do dobrovolnictví

Zásadní pro KP-1 byl nábor dobrovolníků, který ji přesvědčil a vedl k předání svých kontaktních údajů a následné účasti na výcviku nových dobrovolníků. Po absolvování tohoto výcviku prošla KP-1 psychologickými testy a individuálním rozhovorem s psychologkou. Po podepsání smlouvy o dobrovolnické činnosti se stala plnohodnotným členem dobrovolnického týmu a byla začleněna do mentoringového programu Pět P. Důležitou součástí pro KP-1 byly pravidelné supervize, kterých se účastnila jednou měsíčně.

Přínos výcviku – „Uvědomila jsem si, jaké jsou motivace nejen moje, ale i ostatních. Proč se vlastně do dobrovolnictví hlásí, jaké jsou ty pozitivní dopady na děti a na nás a co si z toho může ten dobrovolník vzít i do budoucna do praxe – například náplň volného času, že ti to dělá radost, jako sobecký účel z toho máš dobrý pocit, pomáháš dítěti s trávením volného času, pak třeba osvědčení o dobrovolnické činnosti, ještě seznámení s novými lidmi a tvoření těch zážitků.“

Obavy po výcviku – „Asi z toho, že se ten vztah překlene, že se dítě stane závislý a že si ty schůzky bude vymucovat i nad rámec té naší práce, což souvisí s hranicema.“

Setkání se supervizemi – „Z hlediska praktického si do praxe беру setkání se supervizema. To bylo poprvé v dobrovolnické organizaci, takže pak už jsem měla zkušenosti a věděla jsem, jak ta supervize probíhá, co je potřeba, co se sdílí, jaký prostor koordinátor nabízí v rámci skupinovek. Takže když jsem pak nastupovala do práce, kde ty supervize taky byly součástí, tak už jsem věděla, do čeho jdu.“

Mentoringový vztah

Z rozhovoru vyplývá, že KP-1 jako mentor získala značné zkušenosti a dovednosti, které jí umožňovaly efektivně vést a podporovat dítě v mentoringovém vztahu. Jedním z klíčových prvků, na který kladla velký důraz, je schopnost nastavovat a udržovat hranice. Během našeho rozhovoru se KP-1 opakovaně zmínila o důležitosti stanovení jasných a respektovaných hranic a propojení do sociální práce.

Začátek vztahu – „Jelikož se jednalo o dlouhodobý vztah, tak určitě v první řadě to bylo navázání důvěry. Podporovat tu důvěru v tom, že je to nějaký bezpečný prostor. V podstatě pro mě nějaké stanovení hranic – co od toho chci a očekávám a co tomu dítěti můžu dopřát. Já jako dobrovolník ani nemusím být z té sociální sféry, ale jednou dostanu dítě, které má nějaké postižení – ADHD atd., já jako laik se s tím musím poprat, tu situaci řešit a zaplnit ten čas smysluplně. Myslím, že je to takový, že ten dobrovolník, i když je na to připravený, tak to pro něj může být těžký v nastavování hranic a vymýšlení těch aktivit, protože s každým dítětem se musí pracovat individuálně a jinak.“

Nastavování hranic – „To bylo důležité. Nejen na začátku je potřeba si nastavit hranice, ale opakovaně i v průběhu, kdy se mění situace a okolnosti toho dítěte. Ale i třeba moje vlastní, kdy třeba vím, že nemám tolik času, tak vědět a mít ten vztah dobře navázaný, aby to dítě získalo důvěru v tom, že se může svěřit a že má ten prostor pro to probírání otázek, který pro něj můžou být citlivý a komplikovaný. I sociální pracovník by si měl být vědomý svých hranic a měl by je umět dát taky najevo slovně. A to si myslím, že v dobrovolnictví určitě taky hraje svou roli – abychom věděli, co je nám příjemný, abychom to uměli vykomunikovat, že je už něco za hranou, že ta hranice je překročena.“

Přínos pro dobrovolníka – „Tak určitě náplň volného času pro mě, přemýšlení nad smyslem aktivit pro dítě a pro mě, aby to byl naplněný čas. Přineslo mi to z celkového hlediska asi víc naslouchání. Naučila jsem se naslouchat, být víc podporující i v řešení krizových situací, nabízet řešení, plánování času a schůzek, takže nějaká časová

orientace. A určitě dobrý pocit, že pomáhám někomu, kdo třeba by neměl kamarády nebo má komplikované vztahy v rodině.“

Být záchranný bod – „*Být oporou a nějaké vytržení z reality. Cítila jsem míru zodpovědnosti za to dítě v tom, že mu teď a tady můžu předat nějaké informace, můžu mu dát nějaký jiný náhled na svět kolem. Můžu být ten, kdo ho podpoří, nezavře mu dveře, když on má pocit, že okolní svět je proti němu. Já tam můžu být ten, kterému se důvěrně svěří a že ho vždycky přijmu. Ten jeho záchranný bod.*“

Otazník do budoucna – „*Pro mě bylo obtížný nemyslet tolik do budoucna. Mě ta budoucnost více méně stresovala i v tom, že jsem si uvědomovala, že třeba do budoucna ten litlík může mít nějaký problémy, ale že já to nevyřeším. Můžu ho zabavit teď, ale nebudu moct za to, jak dopadne třeba za pět až deset let a jen můžu doufat, že si na mě vzpomene jako na toho kámoše a na toho mentora, který ho prováděl nějakým těžkým obdobím.*“

Propojení dobrovolnictví a sociální práce

Na základě zkušeností z praxe vnímá KP-1 dobrovolnictví jako významný prvek v oblasti sociální práce. Její účast na dobrovolnických aktivitách jí umožnila nahlédnout do nitra dobrovolnictví a v oblasti dobrovolnictví a sociální práce vidí velké propojení. KP-1 rovněž zdůrazňuje, že dobrovolnictví není pouze o pomoci druhým, ale také o osobním růstu a vývoji. Práce s lidmi v různorodých sociálních prostředích jí poskytla příležitost poznat nové perspektivy, rozvinout empatii a porozumění pro různorodost životních situací.

Teď a tady – „*Naše služba je zaměřená spíš na to, že řešíme akutní krizi toho klienta. Snažíme se maximalizovat čas, co teď na něj máme, protože z dlouhodobého hlediska on nebude moct. A myslím, že dobrovolnictví je vlastně taky tak, protože nikdy nevíme, kdy to skončí. Jestli to bude 5 let nebo měsíc a kdy ten kontakt skončí – buď ze strany naší nebo litlíka. Uvědomuju si to, že když jsem s ním ty 2 hodiny, tak se snažím maximalizovat ten čas a dát mu to, co je teď a tady.*“

Spolupráce – „*Z mého úhlu pohledu to sociální pracovníci dělají za peníze, dobrovolníci zadarmo. Takže je k tomu potřeba i tak přistupovat, že to dělají ve volném čase. A i když mají nějaká práva a povinnosti, tak mají v podstatě volnou ruku v tom, jak budou s tím dítětem trávit čas. My v organizaci, kde pracuju, máme taky dobrovolníky a úzce s nima*

spolupracujeme. Takže sociální služby určitě využívají ty dobrovolníky právě z časových důvodů a z toho, že si nemůžou dovolit financovat skrz brigády.“

Poukázání na emoce – „*Určitě aktivní naslouchání s tím, že to není jenom ty 2 hodiny, který v dobrovolnictví s dítětem týdně trávíme. Není to o tom ho vyslechnout a nedat zpětnou vazbu, ale naopak mu reflektovat ty jeho pocity, jak se cítí, co prožívá, zrcadlit to jeho vystupování a prožívání – i v rodině, protože se to kolikrát odráží, ty jeho vztahy v rodině, i ve vztazích vůči dobrovolníkovi a ostatním dětem.“*

Trénink mlčenlivosti – „*Jako sociální pracovník mám mlčenlivost, takže jsem to na tom dobrovolnictví mohla trénovat.“*

Přístup ke klientovi – „*Vlídny přístup a podle mě je důležitá i trpělivost v tom navazování kontaktu celkově – jako sociální pracovník vnímám tu míru trpělivosti jako důležitou a tady jsem si to aspoň mohla vyzkoušet.“*

Uvědomění si situací rodin – „*To, že jsou děti z těch hůře zabezpečených rodin – rodin, které mají nějaké problémy, tak i to si člověk uvědomuje, když s tím dítětem navazuje kontakt. Ono pochází z toho prostředí, kde mu není dobře a nemá spoustu základních potřeb. Tak to jsem vnímala hodně.“*

Obecný rozhled – „*Dostala jsem nějaký povědomí o tom, co konkrétně v rámci Českých Budějovic je za možnosti pro rodiny s dětma – ať už v sociálních službách nebo v rámci dobrovolnictví. Taky mi přišlo, že jsem dostala povědomí o jiných službách a taky o tom, kolik těch dobrovolníků je k dispozici dětem.“*

Interpretace

Pro KP-1 byl klíčovým krokem na cestě k dobrovolnictví proces náboru dobrovolníků, během něhož poskytla své identifikační údaje koordinátorce dobrovolníků. Následoval intenzivní výcvik pro nové dobrovolníky, který jí umožnil lépe porozumět nejen svým vlastním motivacím, ale i motivacím ostatních účastníků. Během tohoto procesu si uvědomila důvody, proč se lidé zapojují do dobrovolnické činnosti, a jaké pozitivní dopady může tato činnost mít jak na dobrovolníky samotné, tak i na děti, jimž je určena. Mezi tyto pozitivní dopady patří například využití volného času, pocit osobního uspokojení, získání osvědčení o dobrovolnické činnosti, navázání nových přátelství a obohacení o nové životní zkušenosti.

Aby se KP-1 mohla stát dobrovolnicí v dané organizaci, prošla dalšími důležitými kroky. Nejenže vyplnila psychologické testy a podstoupila pohovor s paní psycholožkou, ale také podepsala potřebnou dokumentaci, včetně smlouvy o spolupráci na dobrovolnické činnosti, informovaného souhlasu se zpracováním osobních údajů, závazku k mlčenlivosti a čestného prohlášení. Součástí této dokumentace byl i výpis z rejstříku trestů.

Během svého účinkování v dobrovolnické činnosti byla KP-1 povinna pravidelně absolvovat supervizní setkání, která se konala jednou měsíčně. Tato supervize měla pro KP-1 významný vliv na rozvoj její budoucí profesní praxe. Díky těmto pravidelným supervizním setkáním získala KP-1 cenné zkušenosti a pochopení toho, jak supervize funguje, co se na těchto setkáních řeší a jaký prostor je zde poskytnut pro sdílení a reflexi. Tímto způsobem si KP-1 uvědomila, na jaké prostředí v rámci supervize může v budoucím profesním životě narazit.

KP-1 nejenže oceňuje svoji účast v dobrovolnickém programu, ale také získala cenné zkušenosti díky možnostem dalšího vzdělávání, které jí organizace poskytla. Účast na různých kurzech a školeních jí umožnila rozšířit své dovednosti a znalosti, zejména v oblasti komunikace s dětmi a dalších klíčových témat.

V rámci dobrovolnického mentoringového programu si KP-1 velmi cenila vztahu, který vytvořila s dítětem. Během pětiletého období, kdy se scházeli, se pro ni stalo klíčovým prvním krokem navázání důvěry a vytvoření jasných hranic v jejich vztahu. Jako mentor cítila KP-1 značnou míru zodpovědnosti za informace, které mohla dítěti předat prostřednictvím svých setkání, a zároveň mu ukázat nové perspektivy a pohledy na svět.

Tento způsob přístupu KP-1 k mentoringu odráží i její profesní postoj k práci s klienty, kde se snaží efektivně využít čas a pomoci jim najít řešení jejich problémů. KP-1 se snaží být proaktivní a poskytnout klientům podporu a vedení, které jim pomůže dosáhnout jejich cílů a překonat překážky, se kterými se potýkají.

Dalším aspektem, který KP-1 vnímá, je riziko fixace ze strany dítěte na dobrovolníkově či sociálním pracovníkovi. Pro ni to znamená určitou obavu, že se na ni dítě může příliš upnout a začne si vynucovat schůzky i mimo dohodnutý čas. Toto riziko se vyskytuje nejen v rámci dobrovolnické činnosti, ale i v sociálních službách, kde se klient může stát příliš závislým na pracovníkovi. Proto považuje KP-1 za důležité stanovit jasné hranice

a udržovat profesionální vzdálenost, aby se zabránilo vytvoření nezdravé závislosti mezi pracovníkem a klientem.

Díky svému zapojení do dobrovolnického mentoringového programu si KP-1 odnáší nové poznatky a dovednosti, které mohou obohatit i její práci s klienty. Kromě již zmíněného nastavování hranic získala také cenné zkušenosti v oblasti efektivní komunikace, což je klíčový prvek v interakci s klienty. Dále si rozšířila své povědomí o důležitosti mlčenlivosti a respektu k soukromí klientů. KP-1 také zdokonalila svou trpělivost a schopnost naslouchat, což jsou klíčové dovednosti při poskytování podpory a poradenství klientům. Díky svému působení v dobrovolnickém mentoringovém programu si KP-1 uvědomila širší spektrum dostupných služeb a zdrojů, které mohou být pro klienty užitečné. Tyto nové dovednosti a poznatky, které KP-1 získala z dobrovolnického mentorství, tak představují cenný přínos pro její profesní rozvoj a poskytování kvalitní podpory a služeb svým klientům.

4.1.2 Komunikační partnerka 2

Komunikační partnerka 2 (dále jen KP-2) je studentka Etiky v sociální práci v navazujícím magisterském studiu. Studentce je 28 let a má také pracovní zkušenosti v sociální oblasti. Jako dobrovolník působí od roku 2017, tedy 7 let, a to v mentoringovém dobrovolnickém programu Pět P.

Průběh dobrovolnické činnosti

KP-2 prošla obdobným procesem náboru dobrovolníků jako KP-1, kdy během přednášky na vysoké škole přišly dobrovolnice sdílet své zkušenosti. Po absolvování výcviku následovaly psychologické testy a individuální rozhovor s psychologkou. Nakonec byla KP-2 představena dítěti, které jí bylo na základě společné domluvy přiděleno koordinátorkou programu. Tato volba byla založena na výsledcích psychologických testů a vlastnostech, které byly koordinátorkou vyzorovány během výcviku.

Přínos výcviku – „Tak mně to přineslo hlavně i to, že jsem vlastně měla pocit, že budu dělat něco smysluplného ve volném čase a líbilo se mi to, že vlastně tam jsou i moje spolužačky, jelikož jak jsem byla v prváku, tak jsem byla taková ztracenější. Líbilo se mi, že vlastně jsem viděla i třeba to, jak pracovat s těmi litlíky v nějakých krizových situacích a dozvěděla jsem se, jak vlastně funguje to Pět P, co můžu jako dobrovolník dělat.“

Akčnost – „Vlastně to není jenom třeba o tom, že se scházíme s těma dětma, ale i o tom, že můžu chodit na nějaké třeba dobrovolnické akce – třeba teď bude potravinová sbírka nebo můžeme jezdit na víkendovky. Bylo to takový akční.“

Noví přátelé – „Líbilo se mi, že vlastně jsem se tam seznámila s nějakými vlastně jinými dobrovolnicemi a bylo fajn, že jsme se třeba pak i mezi dobrovolníkama scházeli.“

Supervize – „Bylo to pro mě moc fajn, jelikož vlastně jsem se mohla dozvědět, co vlastně dělají jiný dobrovolníci s dětma a bylo to o tom, že jakmile by nastala nějaká krizovější situace, tak jsem to tam vlastně mohla posdílet přímo tam. Měla jsem to spíš jako takový sdílení něčeho jako pozitivního. Možná to pro mě bylo přínosný i v tom, že jsem třeba mohla vyslechnout zase ty jiný příběhy a třeba i někomu nějak poradit.“

Mentoringový vztah

Vztah s dítětem KP-2 popsala jako bezproblémový, i s ohledem na to, že již zmíněné supervize vnímala jako prostor pro sdílení něčeho pozitivního. KP-2 také zmínila, že dítě, se kterým se scházela, mělo mentální postižení, proto se většina pocitů týkala právě zdravotního stavu dítěte. Dle slov KP-2 navázala s dítětem velmi dobrý vztah a na schůzky se vždy těšila. Velký přínos vnímala v rozvoji dětí, které jsou do programu Pět P zařazeny.

Pocity ze schůzek – „Třeba jsem měla obavy, aby někde nespadla, když jsme spolu šly někdy, anebo aby vlastně nenastala nějaká závažnější situace, ale jinak jsem se cítila vždycky moc dobře. Vlastně to pro mě bylo smysluplný a vždycky jsem se na ty schůzky těšila. No a měla jsem z toho jako moc dobrej pocit.“

Být zodpovědnější – „Naučila jsem se být třeba, řekla bych, že zodpovědnější, že vlastně jsem na tu holčičku musela dávat pozor. Snažila jsem se vždycky jakoby využít každý moment tý schůzky, abychom vlastně měly co dělat.“

Být aktivní – „Vlastně kvůli tomu, že od malička nikde jako nemluvila, tak to mohlo být takový trochu náročnější, že vlastně vzhledem k tomuhle jsem se vždycky snažila být já nějak aktivnější a hodně třeba mluvit.“

Získání zpětné vazby – „Někdo by si třeba mohl myslet, že tam ta zpětná vazba není, ale ona to tam potom dala najevo tím, že vlastně dokázala velmi dobře projevovat emoce, pokud nebyla unavená. Vlastně ta zpětná vazba tam právě byla díky tomuhle. A vlastně

i od maminky jsem slyšela, že si třeba ta holčička doma prohlíží naše společný fotky a že se těší vždycky na to, až zase půjdeme spolu znova na schůzky. Bylo prostě vidět, že z toho má velkou radost, takže to mě hodně naplňovalo.“

Pozitiva vztahu – „*Tak vlastně pro ty děti to určitě přinese nějaký rozvoj v tom, že najdou toho kamaráda, kterej je může nějak obohatit a vlastně nějak rozvíjet. Může se naučit, nabýt dovednosti, vlastně to přinese nový podněty, takže je tam spousta pozitiv.“*

Přínos dobrovolnictví

KP-2 zdůrazňovala, že díky svému angažmá v dobrovolnických aktivitách získala konkrétní dovednosti a zkušenosti, které ji připravily na práci v sociální oblasti. Zkušenosti s dobrovolnictvím představovaly pro KP-2 cenný základ, který jí pomohl připravit se na vstup do profesního prostředí sociální práce. Jednou z dovedností, kterou se KP-2 naučila, je efektivní time management, který vnímá také jako velmi důležitý pro sociální pracovníky.

Zkušenosti s dětmi s postižením – „*Vlastně jsem se naučila jakoby pracovat právě třeba s dětmi, který mají mentální postižení. Kdybych třeba chtěla do budoucna měnit práci, cílovou skupinu, tak právě vím, jak se chovat k takovým dětem.“*

Time management – „*Určitě dobrý je jako ten time management, aby to vlastně všechno zvládl, jakože z toho časovýho hlediska. Vlastně mi to pomohlo, že si dokážu třeba jakoby nějak lépe plánovat čas.“*

Uvědomění – „*Tak vlastně uvědomit si, jak se třeba chovám v nějakých jako krizových situacích a takový jako všeobecný rozhled. Utvrdilo mě to v tom, že jsem si zvolila správný obor, že bych chtěla právě nadále pokračovat jako sociální pracovnice.“*

Získání sebevědomí – „*Myslím, že mě to právě rozvinulo i v tom nějakém jakoby sebevědomí.“*

Cílová skupina – „*Co se týče propojení toho dobrovolnictví s tou sociální prací je trochu u mě složitější v tom, jak pracuju s jinou cílovkou, ale jinak si myslím, že je to jako určitě super v tom, když třeba jako ten dobrovolník chceš pracovat takhle přímo s tou cílovou skupinou, která je vlastně stejná jako v tom pěťpěčku, tak v tý práci – potom je to určitě super.“*

Interpretace

KP-2 prošla stejným procesem jako KP-1. Na základě náboru se přihlásila se zájmem o účast na novém výcviku dobrovolníků. Pro ni měl tento výcvik hlavní přínos v pocitech smysluplnosti a zapojení. Navíc nešla na výcvik sama, ale přihlásila se společně se svými spolužačkami, což jí poskytlo pocit podpory a sdíleného zážitku. Během výcviku získala KP-2 důležité informace a dovednosti, které ji připravily na roli mentora v dobrovolnickém programu. Podobně jako u KP-1, i KP-2 prošla následně psychologickými testy a pohovorem s psycholožkou. Tyto kroky jsou součástí standardního procesu přijímání do dobrovolnického programu v dané organizaci.

Po podepsání smlouvy a vyplnění veškeré dokumentace následoval proces sestavení dvojice. Koordinátorka dobrovolníků přiřadila KP-2 dítě, se kterým se následně stýkala. Před sestavením dvojice byla KP-2 seznámena s příběhem dítěte a souhlasila s tímto propojením.

Pokud jde o další závazky vyplývající ze smlouvy o dobrovolnické činnosti, KP-2 byla povinna účastnit se supervizních schůzek. Supervize KP-2 vnímala jako příležitost seznámit se s příběhy ostatních dětí a dobrovolníků. Zároveň pro ni představovaly prostor, kde mohla sdílet situace a zkušenosti, které získala při práci s dítětem.

Mentoringový vztah naučil KP-2 především být zodpovědnější a naučit se plánovat svůj čas, což považuje důležité i pro profesi sociálního pracovníka. Během rozhovoru zdůraznila také význam vzdělávání v oboru, které si mohla rozšířit díky kurzům poskytovaným koordinátorkou dobrovolníků. Osobní přínos pro KP-2 mělo dobrovolnictví i v získání většího sebevědomí. V rámci vztahu s dítětem musela být aktivnější a vzhledem ke zdravotnímu stavu dítěte i více komunikativní.

Dobrovolnická činnost ji utvrdila ve správném nasměrování, co se týče její budoucí profese. S ohledem na nynější zaměstnání (zvláště s ohledem na cílovou skupinu), KP-2 zmínila, že je pro ni složité najít propojení dobrovolnictví a sociální práce.

4.1.3 Komunikační partnerka 3

Komunikační partnerka 3 (dále jen KP-3) je studentkou sociální práce, konkrétně studijního navazujícího programu Managementu sociální práce v organizacích. KP-3 je ve věku 25 let. I tato komunikační partnerka má již pracovní zkušenosti v oblasti sociální

práce. Stejně jako předešlé komunikační partnerky, se KP-3 angažuje jako dobrovolnice v dobrovolnickém mentoringovém programu Pět P.

Průběh dobrovolnictví

KP-3, stejně jako předchozí komunikační partnerky, se účastnila procesu náboru dobrovolníků, během kterého poskytla své kontaktní údaje a čekala na další informace ohledně nadcházejícího výcviku. Podobně jako ostatní dobrovolnice, KP-3 podstoupila psychologické testy a individuální pohovor s psycholožkou, které sloužily k posouzení vhodnosti pro dobrovolnickou činnost s dětmi. Po úspěšném absolvování celého procesu KP-3 podepsala smlouvu a stala se plnohodnotnou dobrovolnicí v dané organizaci.

***Dobry pocit** – „Všichni říkali, že jim to přinese něco dobrého, nějaký dobrý pocit. Říkám si, že kdyby z toho člověk neměl to dobro, tak tam asi úplně není.“*

***Výcvik** – „Bylo to sice časově náročný, ale bylo to přínosný, že člověk věděl, do čeho jde. Ale jinak jsem za výcvik byla ráda, byla jsem z něj nadšená.“*

***Zkusím a uvidím** – „Já jsem to prvotně šla zkusit, to dobrovolnictví, protože jsem chtěla pracovat s dětmi, takže jsem si to šla ověřit, jestli bych to zvládla a uvědomila jsem si, že by to asi jako šlo.“*

***Nikdo mě neodsoudí** – „Já jsem tam viděla takovou soudržnost, že se ta supervizorka snaží nějakým způsobem stmelovat kolektiv. Cítila jsem tam takový dobro, že jako hele tady budu fakt ošetřená. Teď tady můžu říct, že mám nějaký problém a nikdo mě za to neodsoudí.“*

***Podpora od organizace** – „Už nejsem tolik ustrašená, že těm problémům dokážu čelit a jako dobrovolník vím, že tu organizaci mám za sebou, že se mám na koho obrátit, a cokoliv se děje, tak vím, že, když potřebuju třeba jen pokecat, tak tam někoho mám.“*

Mentoringový vztah

KP-3 si prošla třemi mentoringovými vztahy v rámci dobrovolnické činnosti. Během těchto vztahů byly její pocity, dle jejích slov, jako na houpačce. První vztah se ani nestihl navázat, hlavně z důvodu zásahu pandemie Covid-19, proto se vztah ukončil a KP-3 se seznámila s dalším dítětem, při kterém cítila, že se vztah navázal. Dodnes ale nemá

zpracované ukončení, které přišlo náhle ze strany dítěte. Nerozumí tomu, kde nastal ten zlom a dítě ji již nechtělo vidět. S posledním dítětem se dobrovolnice i nadále setkává.

Jako na houpačce – „Byly chvíle, kdy jsem si říkala, že to nemám za potřebí, tak že skončím. Vždycky jsem ale nějak dostala novou krev do žil a dostala jsem jiný dítě. Tím jsem dostala ten náboj, že to už půjde. Když nevyšlo ani to druhé, tak jsem si řekla, že prostě zkusím to poslední a když to nevyjde, tak skončím úplně.“

Povinnost – „Jako já mám strach, abych to nebrala jako povinnost a aby to pořád splňovalo to, co má. Protože já pak vidím, když se s tím dítětem nesečkám, tak mám takový pocit, že bych se s ním měla sejít, protože jsem to už jednou podepsala ve smlouvě. Tak to je taková moje obava.“

Kamarádství i mimo smlouvu – „Těší mě, že vlastně teď s tím posledním litlíkem jsme si fakt sedli a vyšlo mi skvělý přátelství, ve kterém určitě budeme pokračovat i mimo smlouvu.“

Spíš rodič než kamarád – „Když to bylo menší dítě, tak jsem měla obavu, že za něj mám odpovědnost a že mě mělo v něčem poslechnout. U toho menšího dítěte jsem cítila, že jsem spíš někdy rodič než ten kamarád. Spíš jak kdybych ho hlídala, ale možná to bylo i téma vztahama, že kdybychom se scházeli dál, že by ten strach opadnul.“

Těžké být vzorem – „Je to vlastně hrozně těžký být vzor – jak to udělat správně, abych mu nepředala špatnej vzor. Takže se snažím hlídat to, jak mluvím, co dělám. Snažím se víc hlídat, abych třeba nenadávala.“

Zkušenosti do praxe

Během rozhovoru KP-3 projevila schopnost reflexe nad zkušenostmi, které získala díky svému angažmá v dobrovolnictví. Dokázala zhodnotit jejich vliv na vlastní osobní rozvoj a profesní růst. Tím, že se aktivně zapojuje do dobrovolnického mentoringového programu Pět P, a zároveň pracuje v oblasti sociální práce, si uvědomuje hodnotu dobrovolnické činnosti a její potenciál.

Dobrovolníci jako pomoc pro sociální pracovníky – „V hodně věcech dokáže třeba i těm sociálním pracovníkům pomoci. Když je to například domov seniorů, ten pracovník nemůže dělat všechno, tak mu ten dobrovolník může ulehčit tu práci. Já třeba v rámci

svoji práce se snažím těm klientům, kteří by chtěli něco dělat, tak se je snažím odkazovat i na to dobrovolnictví.“

Vše začíná u dětí – *„Pro tu práci, i když nedělá s dětma, tak že to všechno začíná v dětech a že to je všechno z rodiny. Takže když pak vidíme, jak se chovají, i když neděláme s cílovkou s dětma, tak že ty lidi to nemají v sobě, ale získali to a jde to s nimi odmala. Měli bychom jako sociální pracovníci pochopit, že ten vývoj dítěte a to, co se učí, začíná fakt odmala a pak jako dospělého ho už nepředěláme.“*

Spolupráce sociálního pracovníka a dobrovolníka – *„Možná naučit se přijímat. V rámci toho kontaktu s tím dobrovolníkem, tak ho tam pustit do toho. Takže přijmout tu pomoc toho dobrovolníka – navázání nějakého vztahu mezi dobrovolníky a pracovníky.“*

Práce sama se sebou – *„Naučit se pracovat sama se sebou a taky trpělivost, hodně velkou trpělivost, i když pracuju s dospělými lidma. Je to fakt rozvoj, když si vezmu, kde jsem byla před těmi 5 lety s tím, že to jen zkusím a teď utíkám z práce si k tomu dobrovolnictví odpočinout.“*

Důvěra klienta – *„Musí začít věřit, což je i s tím dítětem. Když nezačne věřit, tak to prostě nebude fungovat.“*

Bez předsudků – *„Tím, že sociální pracovník nemá mít žádné předsudky, tak v rámci toho dobrovolnictví jsem se tohle začala učit u těch dětí a používám to do teďka.“*

Komunikace – *„Naučila jsem se líp komunikovat v rámci třeba i placených kurzů, tak jsem se naučila, jak komunikovat s dítětem.“*

Kreativita – *„Dokázala jsem být víc kreativní, když děti neví, co chtějí dělat. Můžu jim ukázat, že to jde, jakou zkušenost mám já a že je z toho prostředí můžu vytáhnout“*

Interpretace

KP-3 se také přihlásila k dobrovolnické činnosti na základě náboru. Následně prošla psychologickými testy a výcvikem, kde se dozvěděla, co dobrovolnictví obnáší a co od toho očekává. Dle jejích slov byl výcvik poměrně náročný, ale na druhou stranu přínosný. Význam pro ni měla i návštěva již zapojených dobrovolníků, kteří sdíleli své pozitivní zkušenosti s dobrovolnickou činností a vztahy s dětmi. Z výcviku odcházela nadšená. Po výcviku se setkala s psychologičkou, se kterou probrala své psychologické

testy a dítě, které by mohla jako dobrovolník zvládnout. Následoval podpis smlouvy a sestavení dvojice. KP-3 si prošla třemi vztahy s dětmi v rámci dobrovolnického mentoringového programu. Svůj průběh dobrovolnické činnosti proto hodnotí jako na houpačce, kdy ji po ukončení prvních dvou vztahů přišlo na mysl, zda je to stále činnost pro ni. S dalším vztahem ale získala novou energii a u posledního dítěte cítí, že je na správném místě a vztah jim vydrží i po ukončení smlouvy o účasti v programu Pět P.

Povinností jsou i již zmíněné supervize. Ty vnímala KP-3 jako bezpečný prostor pro sdílení svých obav a nejistot. Zároveň vnímala soudržnost kolektivu, kdy si navzájem dobrovolníci pomáhali a podporovali se. Výhodu viděla v dalším vzdělávání, které organizace pro dobrovolníky zařizovala. Díky těmto kurzům se naučila lépe komunikovat s dětmi a utřídit si své myšlenky.

Významnou myšlenkou, kterou si KP-3 během dobrovolnické činnosti uvědomila, bylo uvědomění si, že vše začíná u dětí. KP-3 proto vnímá, že se naučila v rámci dobrovolnictví vnímat příběh každého, i když pracuje s dospělými. Během dobrovolnické činnosti se naučila odbourávat předsudky vůči klientům, se kterými pracuje. Dalšími dovednostmi, které se KP-3 naučila a rozvinula, je především komunikace, trpělivost a kreativita, kterou musela využívat především při tvoření nových nápadů na společné schůzky.

4.1.4 Komunikační partnerka 4

Komunikační partnerka 4 (dále jen KP-4) je studentka studijního navazujícího programu Management sociální práce v organizacích. Studentce je 25 let a své pracovní zkušenosti v sociální oblasti získává prostřednictvím brigády. Do dobrovolnického mentoringového programu Pět P se přidala před 4 lety.

Vstup do dobrovolnictví

KP-4 se stala dobrovolnicí absolvováním výcviku nových dobrovolníků. Zároveň si prošla stejně jako ostatní i psychologickými testy a návštěvou psycholožky. Novou zkušeností, se kterou se v rámci dobrovolnické činnosti následně seznámila, byly supervize.

Strach z nového – „Ze začátku jsem se toho upřímně jako trošku – ne že bála, ale nevěděla jsem, co od toho úplně očekávat.“

Podpora koordinátorky – „Musím říct, že vlastně díky koordinátorce vlastně jsem se jednoduše mohla zeptat na to, co mě třeba trápilo nebo na ty obavy a procházeli jsme to společně.“

Zkušenosti ostatních – „Zkušenosti ostatních mě k tomu namotivovaly, že to je opravdu super a kdybych měla tuhleto možnost jako znovu, tak klidně bych do toho šla.“

Setkání se supervizemi – „Vlastně se mi hrozně líbí, že vlastně na těch supervizích může říct všechny ty svoje obavy, a zároveň jak je to v tom kroužku, tak i takový to sdílení zkušeností.“

Mentoringový vztah

KP-4 se po celou dobu dobrovolnické činnosti stýká s jedním dítětem. Dle jejích slov cítí, že vztah už mají navázaný a jde tedy o důvěrný vztah. Před každou schůzkou se na sebe těší s tím, že se stýkají jednou za čas hlavně s ohledem na zdravotní stav dítěte.

Obavy se setkání – „Ostatní dobrovolníci mi říkali, že se nemusím bát, koordinátorka prostě umí rozdělit to dítě a poradit, tak už mě to jako nějakým způsobem uklidnilo. A vlastně jsem si vybrala dítě, kterýho vlastně nelituju.“

Pohledy okolí – „Prostě mi to přišlo takový ze začátku nepříjemný, že třeba lidi se na nás jako divně koukali, ale to bylo třeba první rok. Po třech letech jsem si to tak jako uvědomila, jako no a co, tak koukají.“

Porozumění – „Můj litlík je takovej, že moc jako nekomunikuje a používá jako ruce a svoji znakovku. Ale občas jako tam prohodí pár slov, ale nejsou úplně srozumitelný. Takže mi to dalo pohled na to porozumět někomu, kdo vlastně úplně nedokáže se vyjádřit.“

Radovat se z maličkostí – „Naučilo mě to umět se radovat z maličkostí ještě víc. Celkově by se dalo říct, že vlastně lidi mají třeba, já nevím, radost z toho, že objeví nějaký kamínek v lese, a to jako plno lidí, co třeba tohleto neprožívají, tak asi nepochopí tu radost.“

Uvědomění – „Každý je prostě jiný a svoji originalitou je prostě zvláštní a úžasnej.“

Zkušenosti do budoucí praxe

KP-4 uznává význam dobrovolnictví nejenom pro oblast sociální práce, ale pro celou společnost jako celek. Vidí v něm potenciál pro budoucnost a hodnotí ho jako důležitý prvek pro rozvoj a posilování komunity. Dokázala také reflektovat zkušenosti a dovednosti, které díky dobrovolnické činnosti získala. Zdůraznila, že dobrovolnictví přispělo nejen k rozvoji její profesní dráhy, ale také obohatilo její osobní život.

***Pohled na svět** – „Můj názor je, že by se lidi měli zapojovat víc a víc, protože to dobrovolnictví dá a prohloubí nový pohled na svět. Má to podle mě potenciál, jenom lidi prostě musí pochopit tu myšlenku toho, proč se to dělá. No je to prostě hezký a že vlastně to dobrovolnictví je všude kolem nás.“*

***Číst v sobě** – „Zpracovat na sobě na základě toho dobrovolnictví. To si myslím, že mi taky dalo, protože jsem se hodně jako naučila číst v sobě a poznat se.“*

***Cílová skupina** – „Dalo mi to, že jsem vlastně poznala i jinou cílovou skupinu, protože já bych se ráda do budoucna jako věnovala jiný. Na základě toho dobrovolnictví mi to dalo to, že vlastně já, když by náhodou bych měnila budoucí povolání a měla bych tu cílovou skupinu ty děti a mládež, tak dřív jsem to odsuzovala a nechtěla jsem to, ale teď bych možná do toho i šla, kdyby se ta nabídka naskytla.“*

***Zvýšení sebevědomí** – „Třeba si myslím, že díky tomu dobrovolnictví, protože já jsem byla taková spíš zticha, ne jako úplně introvert, ale prostě pomohlo mi to k tomu třeba být víc externí člověk – vystupovat, umět mluvit a nebát se. Takže to jako navýší to sebevědomí.“*

***Nebát se ozvat se** – „Možná to pomohlo reflektovat nějaký ty myšlenky, protože žádná myšlenka není zbytečná. A když prostě člověk si neví rady, tak prostě ji naopak reflektovat a podělit se o ní. Takže to si myslím, že k tomu budoucímu povolání je taky jako docela důležitý.“*

***Umět spolupracovat** – „Když v dobrovolnictví jsou nějaký ty teambuildingy nebo takhle jezdíme na víkendovky, tak tam je hodně ta spolupráce, což vlastně zase v tý práci taky určitě využijeme. Určitě mít jako nějaký profesionální přístup, dá se říct. Na základě těch znalostí, co jsem získala teď, prostě dokážu už teď možná i jednat jinak a líp.“*

Pracovat sama se sebou – „Dobrovolnictví mi dalo hodně, že mě to někam posunulo jak v osobním, tak i v tom profesním žebříčku. Hlavně mě to naučilo pracovat sama se sebou, což si myslím, že je hodně důležitý.“

Interpretace

KP-4 popsala, že se stala dobrovolnicí v roce 2020 během pandemie Covid-19. Vše začalo výcvikem, kde se seznámila s tím, co jako dobrovolník může dělat a účastnit se. Zároveň, stejně jako ostatní, prošla pohovorem s psychologkou a sepsáním psychologických testů. Motivací pro KP-4 do dobrovolnictví byl rozhovor s koordinátorkou dobrovolníků, která dokázala zbořit její obavy, a také setkání s dobrovolníky, kteří už v mentoringovém vztahu s dítětem figurovali delší dobu a s dobrovolnictvím měli delší zkušenosti. Povinné supervize KP-4 mohla srovnat i ze školního prostředí. KP-4 měla se supervizemi pozitivní zkušenosti právě z dobrovolnického prostředí, kde cítila, že má prostor, kde může říci, co ji trápí a jaké obavy má. Vidí je jako prostor, kde může sdílet své zkušenosti s ostatními.

V rámci dobrovolnické činnosti KP-4 vytvořila mentoringový vztah s jedním dítětem. Na počátku měla obavy, zda si s dítětem porozumí. Nicméně díky rozhovorům s ostatními dobrovolníky a koordinátorkou tyto počáteční nejistoty postupně opadly. Po delší době společného setkávání KP-4 vnímá jejich vztah jako hluboký a důvěrný.

KP-4 nabyla během své dobrovolnické činnosti mnoho zkušeností a dovedností, které vnímá jako významné do své budoucí profese. Podle jejích slov je jich tolik, že některé vnímá již jako automatické a přirozené. Nicméně se jí podařilo vypíchnout několik klíčových aspektů, na kterých si skutečně zakládá.

První věcí, kterou KP-4 zdůraznila, je schopnost aktivní komunikace, kterou získala i díky kurzům, které organizace nabízela dobrovolníkům jako součást vzdělávacího programu. Dále zmínila nové zážitky a možnost poznat nové lidi, což považuje za obohacení svého osobního i profesního života. Rovněž zdůraznila význam trpělivosti, která je klíčová jak pro dobrovolníky, tak i pro sociální pracovníky.

Na závěr KP-4 zdůraznila, že by dobrovolnictví doporučila každému. Oceňuje příležitosti, které sama využila, a pokud by se tato možnost před ní objevila znovu, rozhodně by ji opět využila. Vnímá v dobrovolnictví velký potenciál a vidí ho jako cennou zkušenost, která může přinést obohacení jak osobního, tak i profesního života.

4.2 Celková analýza a interpretace společných témat

4.2.1 Vstup do dobrovolnictví

První společnou zkušeností v rámci dobrovolnické činnosti je proces vstupu a průběh dobrovolnictví. Všichni komunikační partnerky prošly náborovým procesem a absolvovaly společně výcvik, který zahrnoval i psychologické testy a individuální pohovor s psycholožkou. Během této fáze vstupu do dobrovolnického programu, ale i v průběhu dobrovolnické činnosti, byla pro všechny komunikační partnerky klíčovou osobou koordinátorka dobrovolníků, která se stala oporou a průvodcem v celém procesu. Koordinátorka dobrovolníků hrála klíčovou roli v poskytování podpory a informací a její přítomnost a péče přispěla k tomu, aby se komunikační partnerky cítily podporovány a motivovány k dobrovolnické činnosti.

Motivace, které komunikační partnerky sdílely během rozhovorů, vykazovaly řadu podobností. Nejčastěji zmiňovanou motivací a důvodem pro vstup do dobrovolnictví bylo uvádění smysluplně stráveného volného času. Pro komunikační partnerky bylo dobrovolnictví způsobem, jak aktivně využít svůj volný čas a zároveň přispět k dobru a podpoře druhých.

Vedle toho komunikační partnerky také uváděly další důvody, které je motivovaly k účasti v dobrovolnickém programu. Mezi ně patřil dobrý pocit, který jim dobrovolnictví přinášelo, ať už z pocitu altruismu, radosti z pomoci druhým nebo osobního uspokojení z dosažených výsledků. Dále zmiňovaly příležitost seznámit se s novými lidmi a navázat nová přátelství, což pro ně představovalo přidanou hodnotu dobrovolnické činnosti. Neposledním motivem bylo tvoření nových zážitků a získávání nových dovedností a zkušeností, které mohou obohatit jejich osobní i profesní život.

Během dobrovolnické činnosti komunikační partnerky dále zdůraznily význam supervizí, které pro ně představovaly neocenitelný zdroj přípravy do budoucí praxe. Supervize se stala pro ně jakýmsi bezpečným prostorem, kde měly možnost otevřeně hovořit o svých zkušenostech, radostech i strastech spojených s mentoringovým vztahem, ale také s dobrovolnickou činností jako celkem.

4.2.2 Mentoringový vztah

Další oblastí, o které se zmiňovaly všechny komunikační partnerky, byl jejich mentoringový vztah v rámci dobrovolnického programu. Tento aspekt vzbuzoval značný

zájem, neboť poskytoval důležitý vhled do jejich osobních interakcí s dětmi a do dynamiky vztahu, který mezi nimi vznikl. Bylo zajímavé sledovat, jaké konkrétní zkušenosti a poznatky komunikační partnerky z tohoto mentoringového vztahu vyvodily.

Každá komunikační partnerka sdílela své jedinečné zkušenosti a pohled na tento mentoringový vztah. Je zřejmé, že každý vztah byl jedinečný a ovlivňován mnoha faktory včetně osobnostních charakteristik dítěte i dobrovolníka, jejich vzájemné kompatibility, ale také vnějších okolností jako jsou omezení či zvláštní potřeby dítěte.

Za zmínku stojí také rozmanitost zkušeností komunikačních partnerek a jejich schopnost adaptovat se na různé situace a potřeby dětí. Některé se možná potýkaly s určitými výzvami, zatímco jiné nacházely radost a naplnění v rozvíjení vztahu s dítětem. Tato rozmanitost ukazuje, jakým způsobem dobrovolnická činnost může ovlivnit životy jak dobrovolníků, tak i těch, kterým je poskytována pomoc.

Nicméně i přesto se našly společné znaky a zkušenosti, které komunikační partnerky sdílely. Jedním z těchto společných prvků je zodpovědnost, kterou všechny zdůraznily. Zodpovědnost je klíčovou dovedností, kterou si v rámci svého mentoringového vztahu s dítětem osvojily. Projevuje se nejen ve splnění svých povinností v rámci vztahu s dítětem, ale také ve vytváření pevných hranic a stanovení jasných očekávání. Zároveň komunikační partnerky vnímaly svoji osobní zodpovědnost, neboť mentor má být pro dítě vzorem a oporou. Je to osoba, na kterou se dítě může spolehnout, která mu poskytuje podporu, porozumění a pomoc v obtížných situacích. Tímto způsobem se komunikační partnerky stávaly pro děti jakýmsi záchranným bodem a důležitou součástí jejich života.

Související s touto zodpovědností je i time management, který komunikační partnerky také označily jako klíčový prvek svého působení. Správné rozvržení času a priorit je klíčové pro efektivní a úspěšné fungování v rámci dobrovolnické činnosti a péče o dítě. Komunikační partnerky si v rámci svého mentoringového vztahu uvědomily důležitost efektivního využívání času a zvládnání různých úkolů a aktivit v daném časovém rámci.

4.2.3 Propojení se sociální prací

Posledním tématem, které se v rozhovoru objevilo, byly zkušenosti a vnímání důležitosti dobrovolnictví pro práci v oblasti sociální práce. Komunikační partnerky zdůraznily význam komunikace a aktivního naslouchání, což jsou klíčové dovednosti, které se ve svém studiu sociální práce učily a mohly si je díky dobrovolnictví prakticky

vyzkoušet a zdokonalit. Důvěra je dalším zásadním aspektem v rámci vztahu s dítětem i s klientem. Pro sociální pracovníky je klíčové budovat důvěrné vztahy, které umožňují efektivní podporu a pomoc klientům ve složitých situacích.

Komunikační partnerky se shodly na tom, že práce s různými cílovými skupinami je v sociální práci nezbytná. Zkušenost s prací s dětmi v rámci dobrovolnické činnosti jim poskytla vhled do této specifické cílové skupiny a umožnila jim lépe si ověřit, zda je tato oblast sociální práce pro ně vhodná.

Dobrovolnictví přineslo komunikačním partnerkám i osobní rozvoj a posílení jejich sebevědomí. Díky aktivitám s dětmi a práci na seberealizaci získaly větší odvahu a schopnost řešit náročné situace. Tímto způsobem dobrovolnická činnost nejen poskytla praktické zkušenosti, ale také jim pomohla v jejich osobním růstu a sebepoznání.

Neposledním přínosem dobrovolnictví pro komunikační partnerky bylo získání obecného přehledu o sociálních službách a možnostech podpory dostupných pro klienty. Tato znalost je klíčová pro efektivní práci v oblasti sociální práce a umožňuje komunikačním partnerkám lépe orientovat se v možnostech, které mohou svým klientům nabídnout.

5 Diskuze

Tato bakalářská práce je zasazena do kontextu studentů sociální práce, kteří se aktivně zapojují do dobrovolnického mentoringového programu. Hlavním cílem této studie bylo zkoumat perspektivy a zkušenosti těchto studentů a porozumět, jak přínosy dobrovolnické činnosti ovlivnily jejich přípravu na budoucí profesi sociálního pracovníka.

Práce se zaměřuje na otázky jako je motivace studentů k účasti v dobrovolnictví, jejich očekávání a zkušenosti s dobrovolnickým programem, a jak tyto zkušenosti ovlivňují jejich vnímání a přípravu na budoucí kariéru v oblasti sociální práce.

Prostřednictvím analýzy dat získaných rozhovory se práce snaží identifikovat klíčové trendy a zjištění, které mohou přispět k lepšímu porozumění přínosů dobrovolnictví pro studenty sociální práce a jejich profesní růst.

Výsledky analýzy dat ukázaly, že každý z komunikačních partnerek má své vlastní motivace pro vstup do dobrovolnictví. Tyto motivace se, dle mého názoru, mohou lišit od osobního zájmu až po touhu po smysluplné aktivitě a přínos pro společnost. Přestože se motivace mezi jednotlivými komunikačními partnerkami liší, je zajímavé pozorovat, že některé společné motivace jsou výrazně zdůrazněny, jako je právě smysluplné trávení volného času či dobrý pocit.

Zjištění týkající se těchto dvou motivací jsou v souladu s výzkumem Matulayové a kol. (2016), kteří se zabývali motivací dobrovolníků v rámci dobrovolnického mentoringového programu. Autoři jejich studie zjistili, že pro mnoho dobrovolníků je právě dobrý pocit a smysluplné trávení volného času důležitou motivací k dobrovolnické činnosti. Tento jev není omezen pouze na konkrétní dobrovolnický program, ale je relevantní i pro dobrovolnictví v České republice obecně, doplňují autoři.

Důležitou motivací, kterou komunikační partnerky v mém výzkumu zmínily, je touha po navázání nových přátelství. Myslím si, že tato motivace ukazuje, že dobrovolnické aktivity nejsou jen prostředkem k osobnímu rozvoji a naplnění, ale také poskytují příležitost k rozšíření sociální sítě a navázání nových vztahů.

Klíčový okamžik pro komunikační partnerky představoval, dle mého názoru, nábor dobrovolníků, který jim otevřel dveře k dobrovolnické činnosti. Během tohoto procesu měly možnost se seznámit s možnostmi a získat podrobné informace o dobrovolnickém mentoringovém programu. Informace, které získaly během náboru, je motivovaly k účasti ve výcviku a celém procesu, který vedl k jejich zapojení jako dobrovolníků. Nábor se pro ně stal prvním krokem na cestě k dobrovolnickému angažmá, které přineslo nejen osobní uspokojení, ale také obohatilo jejich profesní i osobní zkušenosti.

Během rozhovorů jsem také identifikovala koordinátorku dobrovolníků jako klíčovou postavu, kterou komunikační partnerky vnímaly jako velmi důležitou. Dvě ze čtyř komunikačních partnerek přímo zdůraznily, že podpora ze strany koordinátorky dobrovolnického programu měla pro ně velký význam. To zmiňuje i Bulová a kol. (2018), kteří uvádějí význam koordinátora dobrovolníků, který je klíčovou postavou pro úspěšné fungování dobrovolnických programů. Podle nich je koordinátor zodpovědný za poskytování podpory, směřování a jistoty dobrovolníkům. Autoři vysvětlují, že kvalitní koordinace a podpora ze strany koordinátora může výrazně ovlivnit motivaci dobrovolníků a jejich závazek vůči organizaci. Roli koordinátorky zmiňují i Matulayová a kol. (2016), kteří doplňují, že v jejich výzkumu komunikační partneři také zdůraznili koordinátorku dobrovolníků jako osobu, bez které by dobrovolnický program nefungoval. Dále autoři doplňují, že z rozhovorů s komunikačními partnery mohli vypožorovat úctu a obdiv ke koordinátorce.

Pokud se zaměřím přímo na vztah dítěte a dobrovolníka v rámci dobrovolnického mentoringového programu, myslím, že před sestavením dvojice je velice důležité, aby koordinátor znal vlastnosti a schopnosti dobrovolníka. Zároveň, i z osobní zkušenosti, si myslím, že má velký význam i rozhovor s dítětem, aby koordinátor před sestavením dvojice věděl, jak staršího kamaráda vnímá a jak si ho představuje dítě. Dle mého názoru v sestavení dvojice hrají roli právě tyto faktory z důvodu toho, aby si dvojice rozuměla. Z toho mi vyplývá, že každá dvojice v rámci dobrovolnického mentoringového programu je jedinečná a každé dítě potřebuje individuální přístup. Břízová (2018) potvrzuje důležitost právě uvedeného rozhovoru s dítětem, kdy během pohovoru bez přítomnosti zákonných zástupců je jasný cíl, a to porozumět zájmům dítěte a jeho představám ohledně budoucího kamaráda či kamarádky a aktivit, které by chtělo společně podnikat. Tímto rozhovorem se také sleduje motivace dítěte k účasti v programu a jeho individuální potřeby a cíle, kterých by mělo dosáhnout během účasti v programu, vysvětluje autorka.

Zároveň autorka potvrzuje, že ke každému dítěti se v dobrovolnickém mentoringovém programu přistupuje individuálně.

To samé bych mohla tvrdit i o klientech v rámci sociální práce, kdy každý klient má jiný příběh, nachází se v odlišné situaci a je jinak vybavený do života. Každý člověk potřebuje specifickou podporu a porozumění, které je individuálně přizpůsobeno jeho potřebám, zkušenostem a možnostem. Tento přístup zmiňuje Mátel (2019), který říká, že každý jedinec je jedinečný a jeho problémy jsou unikátní – to znamená, že jiný jedinec s podobnými obtížemi je bude chápat odlišně. Zásada individuálního přístupu ke klientovi, dle autora, vyzývá sociálního pracovníka, aby viděl klienta jako jedinečnou osobu s vlastními specifickými, nenapodobitelnými rysy, vlastnostmi a charakteristikami, které je třeba přijmout při práci s klientem.

Na základě budování vztahu s dítětem v rámci dobrovolnického mentoringového programu také komunikační partnerky zmiňovaly důvěru jako důležitý prvek pro fungující vztah. Tuto skutečnost vnímaly důležitou nejen pro vztah s dítětem, ale i pro práci s klienty v sociální práci. V této souvislosti Břizová (2018) upozorňuje na fáze vztahu mezi dobrovolníkem a dítětem, kdy navázání důvěrného vztahu představuje klíčový milník. Podle autorky tato fáze zahrnuje stabilizaci vztahu, překonávání překážek a krizí a je zároveň nezbytné zajistit spokojenost jak dítěte, tak dobrovolníka.

Propojení sociální práce a dobrovolnictví vnímám jako velmi důležité pro vyšší podporu sociálně znevýhodněných jedinců a skupin. Samy komunikační partnerky během rozhovorů vnímaly dobrovolnictví jako významnou oblast sociální sféry, která může sociálním pracovníkům značně pomoci. Shodou okolností všechny komunikační partnerky měly pracovní zkušenosti v rámci sociální práce, tudíž dokázaly vnímat propojení těchto dvou oblastí. Otázkou tedy nastává, jak by propojení dobrovolnictví a sociální práce vnímali studenti bez pracovních zkušeností.

Na základě výzkumu si myslím, že studenti sociální práce zapojující se do dobrovolnických aktivit získávají nejen praktické zkušenosti, ale také rozvíjejí své dovednosti a kompetence potřebné pro práci v sociální oblasti. Propojením studia sociální práce a dobrovolnické činnosti studenti, dle mého názoru, získávají prostor pro praktickou aplikaci teoretických znalostí, což jim umožňuje rozvíjet své dovednosti a kompetence v reálném prostředí. Jako příklad kompetence, kterou si v rámci

dobrovolnictví studenti mohou vyzkoušet, bych uvedla aktivní naslouchání a komunikační dovednosti, které komunikační partnerky uvedly jako klíčové. Zdůrazňovaly, že schopnost aktivně naslouchat a porozumět potřebám dítěte přispívá k budování důvěry ve vztahu. Významnost komunikačních dovedností zmiňuje i Mátel (2019), který je označuje za nezbytné pro sociálního pracovníka, nebo Matoušek a Navrátil (2021) – ti zařadili účinnou komunikaci mezi šest základních kompetencí, které by měl sociální pracovník splňovat.

Dále si myslím, že dobrovolnické aktivity také poskytují studentům možnost získat cenné zkušenosti v práci s klienty a situacemi, se kterými se mohou potkat v budoucí profesionální praxi. Praxe v terénu, dle mého názoru, poskytuje studentům vykonávající dobrovolnickou činnost příležitost lépe pochopit potřeby a specifika cílové skupiny, a tím i efektivněji a citlivěji na ně reagovat.

Dle mého názoru dobrovolnická činnost souvisí i s otázkou správnosti volby studijního programu nebo budoucí cílové skupiny. Výsledky mého výzkumu naznačují, že dobrovolnická činnost poskytuje studentům sociální práce příležitost uvědomit si, zda právě práce v sociální oblasti nebo s určitou cílovou skupinou odpovídá jejich představám. Tento závěr se shoduje s výzkumem Kucharské a kol. (2022), kteří ve svém výzkumu uvádějí, že mezi přínosy, které respondenti vyzdvihli, patří získání praktických zkušeností v oboru a osobního růstu, stejně jako potvrzení správné volby jejich studijního oboru. Rovněž autoři poukázali na rozvoj komunikačních dovedností a zvýšené uvědomění si vlastních hodnot.

Velmi významné vnímám i vzdělávací kurzy, které dobrovolníci mají k dispozici prostřednictvím své organizace. Tyto kurzy, dle mého názoru, představují skvělou příležitost pro rozvoj jejich schopností a dovedností. Je jisté, že, pokud dobrovolníci investují čas do účasti na těchto kurzech, mohou se naučit nové dovednosti, získat užitečné znalosti a posílit svou odbornou způsobilost. To doplňují Kucharská a kol. (2022), kteří uvádějí, že někteří účastníci jejich výzkumu vedle možnosti setkávat se s novými lidmi, kteří sdílejí podobné zájmy, nebo s odborníky v daném oboru, vidí výhodu ve vzdělávacích kurzech jako benefitu vyplývajícím z jejich dobrovolnické činnosti.

I přesto, že komunikační partnerky viděly největší propojení sociální práce s dobrovolnictvím hlavně v nácviu aktivního naslouchání, komunikace či získání

obecného přehledu o sociálních službách, chtěla bych vyzdvihnout dovednosti, které zmiňovaly v souvislosti s mentoringovým vztahem s dítětem a můžeme je také považovat za kompetence pro sociálního pracovníka. Jako příklad bych uvedla práci s dítětem či klientem bez předsudků. Tuto myšlenku komunikační partnerky považují za velice důležitou pro sociální práci. Mátel (2019) zmiňuje princip rovného zacházení, antidiskriminace a respektování rozmanitosti jako jeden z významných principů pro sociální pracovníky. Autor říká, že předsudek v tomto případě může představovat negativní pohled na osobu bez dostatečného odůvodnění. Dále autor zdůrazňuje, že sociální práce je postavena na uznání hodnot a důstojnosti každého jednotlivce a na dodržování práv, která z toho vyplývají.

5.1 Odpověď na výzkumnou otázku

Má výzkumná otázka se zaměřovala na zkušenosti dobrovolníků z mentoringového dobrovolnického programu v souvislosti s jejich budoucí profesí sociálního pracovníka. Komunikační partnerky, které se účastnily tohoto výzkumu, uvedly, že získaly pozitivní zkušenosti a dovednosti, které využijí v jejich budoucí profesi sociálního pracovníka. Nejvíce komunikační partnerky vnímaly propojení svých dobrovolnických zkušeností s profesí sociálního pracovníka v oblasti rozvoje komunikačních schopností, aktivního naslouchání, řešení krizových situací a získání obecného přehledu o sociálních službách, které mohou jejich budoucí klienti využít.

Závěr

Tato bakalářská práce byla zaměřena na dobrovolnictví jako možnou profesní přípravu studentů sociální práce. Cílem práce bylo získat hlubší pohled studentů sociální práce na významnost dobrovolnictví pro jejich budoucí profesi sociálního pracovníka a jak je v tomto směru dobrovolnictví ovlivnilo. Pro dosažení tohoto cíle byly sestaveny tři okruhy otázek se zaměřením na studium, dobrovolnickou činnost a následně propojení sociální práce s dobrovolnictvím.

Pro sběr dat byla vybrána kvalitativní forma výzkumu, metoda dotazování a technika polostrukturovaného rozhovoru. Výběr komunikačních partnerů byl úzce vymezen. Rozhovory byly provedeny se čtyřmi studentkami studijního navazujícího programu sociální práce, které studují na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Získaná data byla poté zpracována prostřednictvím metody IPA, kdy byla vypracována jednotlivá témata a podtémata pro každý rozhovor zvlášť a následně byly vyhledány společné znaky všech komunikačních partnerek.

Z výsledků vyplývá, že zapojení do dobrovolnické činnosti mělo vliv na osobní růst jednotlivých komunikačních partnerek, který byl jedním z klíčových prvků. Bylo zjištěno, že dobrovolnický mentoringový vztah měl pro studentky významný dopad na jejich osobní rozvoj, zejména pokud jde o získání větší zodpovědnosti a naučení se efektivního time managementu.

Dále z analýzy vyplývá, že bylo že dobrovolnictví poskytovalo studentkám cennou příležitost procvičit si teoretické znalosti získané během studia a následně je aplikovat v praxi, jak během dobrovolnického mentorování, tak i ve svých budoucích profesních rolích.

Celkově lze tedy konstatovat, že dobrovolnická činnost poskytuje nejen možnost praktického zapojení a osobního růstu, ale také představuje důležitý most mezi teorií a praxí v oblasti sociální práce.

Seznam zdrojů

1. ALDAMMAN, K. a kol., 2019. *Caring for the mental health of humanitarian volunteers in traumatic contexts: the importance of organisational support*. EUROPEAN JOURNAL OF PSYCHOTRAUMATOLOGY [online]. (10) [cit. 2024-4-6]. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/20008198.2019.1694811>
2. ASOCIACE VZDĚLAVATELŮ V SOCIÁLNÍ PRÁCI, 2021. *Minimální standard vzdělávání v sociální práci ASVSP* [online]. [cit. 2024-4-25]. Dostupné z: <https://www.asvsp.org/standardy/>
3. BULOVÁ, M. a kol., 2018. *Svět dobrovolnictví: kde začít a kam dál* [online]. KOUS Vysočina [cit. 2023-10-22]. Dostupné z: <https://www.kous.cz/images/dokumenty/svet-dobrovolnictvi.pdf>
4. BRUMOVSKÁ, T., MÁLKOVÁ, G., 2010. *Mentoring: výchova k profesionálnímu dobrovolnictví*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-772-5.
5. BŘÍZOVÁ, B., a kol., 2018. *Manuál dobrovolnického mentoringového programu Pět P/Big Brothers Big Sisters*. Horní Benešov: Mgr. Bc. Hana Hudáková Dis. 73 s. ISBN 978-80-906352-1-0.
6. BŘÍZOVÁ, B., 2010. Program Pět P. In: BŘÍZOVÁ, B. a kol., *Ústav sociální práce*. Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, s. 48-58. ISBN 978-80-7394-203-8.
7. CONNORTON, E., a kol., 2012. *Humanitarian Relief Workers and Trauma-related Mental Illness*. Epidemiologic Reviews. (34), 145-155.
8. ELICHOVÁ, M., 2017. *Sociální práce: aktuální otázky*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0080-4.
9. *GLOBAL DEFINITION OF SOCIAL WORK*, 2014. [online]. INTERNATIONAL FEDERATION OF SOCIAL WORKERS. [cit. 2024-4-5]. Dostupné z: <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>
10. HESTIA., o.s., 2012. *Metodika dobrovolnictví v sociálních službách* [online]. [cit. 2024-4-3]. Dostupné z: <https://www.hest.cz/cdn/public/001597.pdf>
11. HRUŠKA, L., a kol., 2018. *Analýza o stavu dobrovolnictví v zahraničí a ČR*. Ostrava: ACCENDO.
12. HUBÍKOVÁ, O., HAVLÍKOVÁ, J., TRBOLA, R., MUSIL, L., 2021. *Deficity ukotvení české sociální práce* [online]. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních

- věcí [cit. 2024-4-5]. ISBN 978-80-7416-415-6.
Dostupné z: https://katalog.vupsv.cz/fulltext/vz_489.pdf
13. KALIMA, J.G., 2020. *E-DOBROVOLNICTVÍ jako další forma činnosti*. [online]. Regionální dobrovolnické centrum pro Jihočeský kraj. [cit. 2023-11-27]. Dostupné z: <http://rdcjkc.cz/clanek.php?id=21>
 14. KAVAN, Š., a kol., 2022. *Nestátní neziskové organizace, dobrovolníci a možnosti spolupráce při mimořádných událostech*. NLN – Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 978-80-7422-833-9.
 15. KUCHARSKÁ, A., a kol., 2022. *Dobrovolnictví jako prostředek edukace v pomáhajících profesích*. Diagnostika a poradenství v pomáhajících profesích [online]. 6(1), 21 [cit. 2023-10-21]. Dostupné z: <http://odborne.casopisy.palestra.cz/index.php/dap/article/view/296>
 16. LUSKOVÁ, D., LUSKOVÁ, Š., 2012. *Dobrovolnictví v sociálních službách*. MPSV.
 17. MATOUŠEK, O., NAVRÁTIL, P., MATULAYOVÁ, T., 2021. Ideál profesionality v sociální práci. In: MATOUŠEK, O., MATULAYOVÁ, T., NAVRÁTIL, P., PAZLAROVÁ, H. *Profesní způsobilost a vzdělávání v sociální práci*. Karolinum, s. 9-21. ISBN 978-80-246-4904-7.
 18. MATOUŠEK, O., NAVRÁTIL, P., 2021. Profesní způsobilost. In: MATOUŠEK, O., MATULAYOVÁ, T., NAVRÁTIL, P., PAZLAROVÁ, H. *Profesní způsobilost a vzdělávání v sociální práci*. Karolinum, s. 22-26. ISBN 978-80-246-4904-7.
 19. MATOUŠEK, O., 2013. Úvod: Cíle a úrovně sociální práce. In: *Metody a řízení sociální práce*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, s. 11-17. ISBN 978-80-262-0213-4.
 20. MATOUŠEK, O., 2013. Dobrovolnická práce. In: *Metody a řízení sociální práce*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál, s. 61-63. ISBN 978-80-262-0213-4.
 21. Matulayová, T., Krejčí, M. (2022). Organizace dobrovolnictví. In: Matoušek, O. a kol., *Strategie a postupy v sociální práci* (s. 245-249). Portál.
 22. MATULAYOVÁ, T., JURNÍČKOVÁ, P., DOLEŽEL, J., 2016. *Motivace k dobrovolnictví*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5110-7.
 23. MATULAYOVÁ, T., MATOUŠEK, O., 2021. Vzdělávání sociálních pracovníků v ČR. In: MATOUŠEK, O., MATULAYOVÁ, T., NAVRÁTIL, P., PAZLAROVÁ, H. *Profesní způsobilost a vzdělávání v sociální práci*. Karolinum, s. 110-118. ISBN 978-80-246-4904-7.

24. MÁTEL, A., 2019. *Teorie sociální práce I: sociální práce jako profese, akademická disciplína a vědní obor*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-2220-2.
25. MCCURLEY, S., LYNCH, R., 2006. *Volunteer management: Mobilizing All the Resources of the Community*. 2. New York: Interpub Group Corporation. ISBN 1-800-501-6431.
26. Ministerstvo vnitra České republiky, [online]. *Bezpečnostní dobrovolník*. [cit. 2023-11-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-dobrovolnik.aspx>
27. PETRÁŠOVÁ, M.A., PRAUSOVÁ, I., ŠTĚPÁNEK, Z., 2014. *Mentorink: forma podpory nové generace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0625-5.
28. PILÁT, M. (2015). *Výbrané kapitoly z dobrovolnictví a dobrovolnické praxe*. Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě Ústav veřejné správy a regionální politiky.
29. SIPE, C. *Mentoring programs for adolescents: A research summary*. Journal of adolescent health. December 2002, vol. 31, issue 6, str. 251–260. ISSN 1054-139X.
30. STARR, J., 2021. *He Mentoring Manual: Your Step-by-step Guide to Being a Better Mentor*. 2. Pearson Business. ISBN 978-129-237-421-5.
31. ŠIMKOVÁ, S., a kol. (ed.) *Dobrovolníci mění svět*. Sborník příkladů dobré praxe: Evropský rok dobrovolnictví. Praha: Národní institut dětí a mládeže, MŠMT, 2011. ISBN: 978-80-87449-15-8.
32. ŠORMOVÁ, L. *Dobrovolnictví*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. ISBN 80-86991-68-7
33. ŠTVERKA KOŘÍNKOVÁ, I. a kol., 2023. *Metodika dobrovolnictví ve zdravotnictví* [online]. Ministerstvo zdravotnictví České republiky [cit. 2023-11-19]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2023/10/Metodika-PDZS-ZTM.pdf>
34. TOŠNER, J., SOZANSKÁ, O., 2006. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. 2. Portál. ISBN 80-7367-178-6.
35. TOŠNER, J., 2014. *Studie o dobrovolnictví* [online]. [cit. 2023-10-21]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_tosner_pro_web.pdf
36. TRUTNOVSKÁ, R., 2016. *Fungování dobrovolnictví v ČR — současné trendy a dobrovolnické programy*. Fórum sociální práce [online]. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2016(1), 8 [cit. 2023-10-21]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/96477>

37. VYSKOČIL, F., 2023. *Dobrovolnictví a darování času* [online]. In: . [cit. 2024-4-3].
Dostupné z: <https://sancedetem.cz/dobrovolnictvi-darovani-casu>
38. Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), 2002. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. částka 82, s. 4835-4839 [cit. 2024-4-25]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=zákon%20o%20dobrovolnické%20službě&typeLaw=zakon&what=Text_v_annotaci
39. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, 2006. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. částka 37, s. 1257-1289 [cit. 2024-4-25]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=108/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Scénář rozhovoru s komunikačními partnerkami

Příloha č. 2 – Informovaný souhlas

Příloha č. 1

Scénář rozhovoru s komunikačními partnerkami

Základní informace:

Pohlaví, věk, forma studia a studijní program/obor, dobrovolnický program, délka dobrovolnické činnosti, pracovní zkušenosti v oblasti sociální práce

- Co všechno si jako dobrovolník musela procesně prožít? Jaký přínos to pro tebe mělo?
- Řekni mi, prosím, o tvém prožívání v roli dobrovolníka v dobrovolnickém mentoringovém programu ve vztahu s dítětem.
- Jaký význam má podle tebe dobrovolnictví pro sociální práci?
- Co vnímáš jako důležité pro budoucí profesi sociálního pracovníka?
- Co tě dobrovolnictví naučilo pro sociální práci?
- Co sis v rámci dobrovolnictví uvědomila v souvislosti se sociální prací?

Příloha č. 2

Informovaný souhlas

Vážená slečno,

obracím se na Vás s prosbou o spolupráci. V současné době vypracovávám bakalářskou práci na téma „*Dobrovolnictví jako možná příprava na budoucí roli sociálního pracovníka*“, v rámci které provádím výzkum, jehož cílem je zjistit, jak účast studenta sociální práce v dobrovolnickém mentoringovém programu na pozici dobrovolníka může ovlivnit jeho budoucí profesi sociálního pracovníka. Ke zjištění informací bude použita metoda polostrukturovaného rozhovoru. Pokud souhlasíte s účastí na výzkumu, připojte prosím podpis, kterým stvrzujete souhlas s níže uvedeným prohlášením.

Prohlášení

Prohlašuji, že souhlasím s účastí na výše uvedeném výzkumu. Studentka mne informovala o podstatě výzkumu a seznámila mne s cíli, metodami a postupy, které budou při výzkumu používány, stejně jako s výhodami a riziky, které pro mne z účasti na výzkumu vyplývají. Souhlasím s tím, že všechny získané údaje budou anonymně zpracovány a použity pro účely vypracování bakalářské práce studentky. Měla jsem možnost si vše řádně, v klidu a v dostatečně poskytnutém čase zvážit. Měla jsem možnost se studentky zeptat na vše pro mne podstatné a potřebné. Na tyto dotazy jsem dostala jasnou a srozumitelnou odpověď. Prohlašuji, že beru na vědomí informace obsažené v tomto informovaném souhlasu a souhlasím se zpracováním osobních a citlivých údajů účastníka výzkumu v rozsahu, způsobem a za účelem specifikovaným v tomto informovaném souhlasu. Tento informovaný souhlas je vyhotoven ve dvou stejnopisech, každý s platností originálu, z nichž jeden obdrží účastník výzkumu a druhý studentka.

V: _____ **dne:** _____

Jméno, příjmení a podpis účastníka výzkumu